This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

14 C 58

DOMINVS
ILLVMINATIO
MEA Ψ
SIR M·MONIER-WILLIAMS KCIE.
EX LIBRIS
EBR · 97.

4th B

To

John Romer Esqre

With

The Authors best respect

Bombay 2^d February 185

TUQVIUTI—DIN—I—MAZDIASNA,

OR

A Mehzur or Certificate, given by Huzrut Mahomed, the Prophet, of the Moosulmans, on behalf of Mehdi-Furrookh bin-Shukhsan (brother of Sulman-i–Farsi, otherwise called Dinyar Dustoor), and another Mehzur given by Huzrut Ally to a Parsee named Behramshád-bin-Kheradroos, and to the whole Parsee Nation.

TRANSLATED INTO GOOZRATHEE

from the Persian Version of the original Arabic to which is added

COLLATERAL EVIDENCES TO THE SAME EFFECT from other Persian Authorities.

BY

SORABJEE JAMSETJEE JEJEEBHOY.

PUBLISHED AT THE EXPENSE OF

Sir, JAMSETJEE JEJEEBHOY. KNT.

AT THE JAM-I-JAMSHEED PRESS,

BOMBAY

1851.

તકવીઅતે•દીને•માજદીઅસનાં•

ફ૮લેજે•

સલમાંને•ફારસી• ઈઆને•દીનીઆર•દસ
તુરનાં•ભાઈ•મેહદી•ફરૂખ•બીન•શાખસાંન
ને•મુશલમાંનનાં• પેગંમબર•હજરેત•મહં
મદે•અસલ•અરબીમાં•ફીહેદ•નાંમું•લખી•
આપેલું• તથા• હજરત• અલીએ•પારશી•
બેહેરાંમશાહ•બીન•ખેરાદરૂશાને•પોતાનાં•

તથા•

પારસીનાં•આખા•ટોલાનાં• સંભાલમાં•લખી•
આપેલા•ફીહેદ•નાંમાંનો•પેહેલે•ફારસી•જુબાં
નમાં•તરજુમો•કરાવીને•તે•ઊપરથી•

સોહોરાબજી•જંમશેદજી• જીજીભાઈએ•

કીધેલો•ગુજરાતી•તરજુમો•તથા• દાખલાઓ*

સર•જંમશેદજી•જીજીભાઈ•નાઈટનાં•

ખરચથી•

શ્રી•મુમબઈ•મધે•જાંમે• જંમશેદનાં•છાપાખાંનાંમો•
છપાઈઊં છે*

શાને• ૧૨૨૧ ઈઆજદજરદી•
શાને• ૧૮૫૧ ઈસવી*

To

Sir, JAMSETJEE JEJEEBHOY. KNT.

AS

A TOKEN OF FILIAL LOVE

AND

DEVOTION

THE ACCOMPANYING TRANSLATION

IS

DEDICATFD

BY

HIS DUTIFUL AND AFFECTIONATE SON

SORABJEE JAMSETJEE.

સદા•મેહેરબાન•મુરબીજી•સાહેબ•

સર•જંમશેદજી•જીજીભાઇ•નાઇટ•

જોગ•—

મુરબીજી•સાહેબ—

આગલા•પુરાતન•વખતમાં•મુસલમાં નોનાં•પેગાંમબર•હજરત•મહંમદે•આ પડા•માજદીઆસની•ફીરકાનાં•લોકોના સંભાલમાં•ફક•ફેહેદ•નાંમું•અથવા•મેહે જર•પોતાની•મોહોર•સુધાં•કરી•આપી ઉં છે•તે•મેહેજર•હાલના•સમે•પરમાંણે છપાવી•જાહેર•કરવાની•મોહોટી•અગત જાંણીઆથી•તમારા•દોઆગો•સેવકે•તે અસલ•અરબી•મેહેજર•ઉપરથી•તેહે નો•ફારસી•તરજુમો•ફક•માફ આવંતા દોસતની•મારફતે•કરાવીને•તેહેના•ગુ જરાતી•તરજુમાની•તથા•તેહેને•લગ

તી•બીજી•સાહુદાતો•ફારસી•કેતાબોમાં
થી•ચુંટી•કાહાડીને•તેહેનું•આએ•એક•
નાંધેલું•પુસતક•તઇઆર•કરીઉંછે•તે•
તમારી•મુરબીગીરી•હેઠલ•સોંફવાના•
વીચાર•ઉપરથી•હું•તમોને•નજર•કરૂંચ
અને•ઉંમેદ•રાખુંચ•કે•તમો•નાંમદારની
નજર•આગલ•એ•પુસતક•કબુલ•અ
ને•મનજુર•પડવાની•બરકતથી•એ•કેતા
બ•રોશન•આફતાબની•મીસાલે•જર
તોસતી•ફીરકામાં•સોહોરત•અને•ઘટ
તી•બુજરગી•પામે*

મુકાંમ•મુમબઈ—
તારીખ•૧ લી•ડીજે
મબર•સને•૧૮૫૧

મુરબીજી•સાહેબ—
હું•છેઉં•તમારો•મોહોટી•
નમનતાઈ•ભરેલો•પુતર•
સોહોરાબજી•જંમશેદજી*

શ્રી•દાદાર•હોરમજદની•મદદછે*

દીબાચો*

પરથંમ•પાક•પરવરદેગાર—જેહાંન•
પેદા•કરનારનું•પવીતર•નાંમ•જુબાં•ઉ
પર•લેઈ•આપણ•શરવે•ખાશો•આંમો
ને•હરેક•કાંમ•શરૂ•કરવું•સજાવારછે•,
કે•તે•સાહેબ•પાકનાં•મુબારક•નાંમની
બરકતથી•આપણાં•શરવે• નેક•કાંમો•
આશાંનીથી•શરંનજાંમ•પોંહોંચેચ•,કે•જે
સાહેબ•નીરંતર•અને•નીર•આકાર•તમાં
મ•જેહાંનને•પેદા•કરી•પોતે•બેમીસાલછે,
હઆને•ચેહારે•અનાંશરો•શાથે• સેતા
રાઓનો•સંનજોગ•આપી•પરાંણીઓ

તથા•ઓરૂઅરો•અને•બેહુલાં• ગઓઙ
રો•ઉતપંત•કીધાં•તથા•પોતાની•અજા
ઈબ•કારીગારીથી•ઇનસાંનને•ઙસતી•
બખશી•પરથવી•ઉપર•જેબદાર• બનાં
વી•તેવોની•મોરાદને•પોતાની•ખાહેશ•
ઉપર•રાખી•,તથા•આસમાંનોને• સેતા
રાઓાથી•સીનગાર•આપી•આફતાબ•
તથા•માહતાબે•કરી•નુર•ભરેલું•કીધું•,
કે•તે•સાહેબની•પોતાંની• હીકમતનાં•
ભેદથી•કુલ•આલંમ•નાંવાકેફ•છે•તથા•
તે•સાહેબે•પેદા•કીધેલી•તમાંમ•હસતી
ને•નેસતી•મોજુદછે•,તે•ખાલેકને•ઇઆ
દ•કીધા•બાદ—ખોદાઈતાલાની• દરગા
હથી•આવેલો•પેગંમબર• અશે‌ા•નાંમ•
હજરત•જરતોશત•બીન• પોરોશસપ•
અસપંનતમાંન•અનોસેહરવાંનનાં•પાક

રૂહ• ઉપર• બેહદ• આફરીન• અને• બેશોમા
ર• સલાંમ• હોજો•, કે• જેણે• નબી• માંજદી
અરબની• દીનને• જેબ• આપી• આલંમનાં
આદમીઓને• ગુમરાહીથી• પાછા• ફેરવી
ને• નીઆઈશ• તથા• સેતાઈશ• કરેઆથી
ઇઆજદાંની• દાંનેશની• જગો• ઉપર• પેં
હોંચાડવાનો• ઇઆને• પાકીજેહગી• તથા
પરહેજગારીનાં• મારગનો• રેહેનુંમાં• થા
ઈઓ• તેહેની• બરકતે• કરી• કંમતરીન•
ખાકસાર• જરરઈબે• મીકદાર• શોહોરા
બજી• જંમશેદજી• જીજીભાઇ• જરતોશતી
ટોલાનાં• શારપે• નેક• નાંમોની• હજુરમાં•
મોહોટી• ખાહેશથી• જાંણ• કરેચ• કે• આ
ગલા• પુરાતંમ• વખતમાં• મુશલમાંનોનાં
પેગાંમબર• હજરત• મહંમદે• આપડા• પા
રશીનાં• આખા• ટોલાનાં• શાંમલાતમાં• ઈ

ક•મેહેરબાંન•કરી•આપેઓ•હતો•તે•ફરમાં
નની•અશલ•અરબી•તથા• ફારશી•ટ
ક•દેશાતની•મારફતે•ટ•શેવકને•મલી•
હતી•તેહેનો•ફારશી•જુબાંનમાં•પેહલે•
તરજુમો•પોતાનાં•ટક•મેહરબાંન•તથા
દીલે•બીહીની•પેરવી• કરનાર• સાહેબ
ની•મારફતે•કરાવેઓ• અને• તેવાર•પ
છે•તેહેનો•ગુજરાતીમાં•તરજુમો•પોતા
નાં•નેક•નાંમદાર• મુરબીજી• શાહેબ•
શાર•જંમશેદજી•જીજીભાઈ• નાંઈટ•મદ•
જીલફુલ•આલીનાં•હોકંમથી•ટ•શેવકે•
કરેઓ•તથા•તેશાથે•થોડીટક•ફારશી
કેતાબો•મધેથી•તથા•મુશલમાંન•લોકો
ની•રેવાએત•મધેથી•કેટલાએક• દાખલા
ઓ•દાખેલ•કરીને• આઈ•નાંખલો•રેશા
લો•તેહનાં•અશલ• અરબી• તથા• ફાર

શી•ફરૂદનાંમાં•તથા•દાખલાવો• ક્રુયાં•
પોતાનાં•મુરબીજી•સાહેબની• ખાહેશ•
મુજબ• તઈઆર•કરેઓછે• અને•તે•રે
સાલાનું•નાંમ• " તકવીઅતે•દીને•માજ
દીઅશનાં• " આપવાને•લાએક•જાંણેઉં
છે•કે•તે•વાંચેઆથી•હાલ•જમાંનેનાં•શા
રવે•ગને આતનાં•ગુજરાતી•વાંચનાંરા•
શાહેબો•તેહમાં•ખશ્રુશન•હજરત•જર
તોશત• પેગાંમબરની•પાક•દીનની• પેર
વી•કરનાંરા•શાહેબો•વાકેફ•થાએ•કે•મુ
શલમાંન•લોકોનાં•વડાવાઓ•આપડા•
ટાલાને•આગલા•વખતથીજ•કેટલું•આ
દરમાંન•આપતા•આવેઆય•અને•આપ
ડા•ટાલાની•બરદાશત•કરવા• શારૂં•કે
હેવી•તાકીદ•ફરમાવીચ•કે•તે•વીસે•આ
પડા•જરતોશતી•ટાલાનાં• શાહેબોને•

ભારે• શુકર• ગુજાર• થાપું• ને ઇડ્ય*—
[illegible] રોજ• ૨૬ મો• માહ• ૨ નો• શોહેનશાહી
શાને• ૧૨૨૧ ઇઆજદજરદી— તારીખ•
૨૧ મી• નવેમબર• શાને• ૧૮૫૧ ને• વાર•
શુકરે*

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

આએ·ફરમાંનની·અસલ·નકલ·હજરત·અમીરઉલ·મોમીનીન·અલી·એબને અબે· તાલેબ—રજી·ઊલા·અનેહુ— કે· “ રાજી·રેહે·પરવરદેગાર·એવંણ·ઉપર” કે·તેહેના· પોતાનાં· દસતખતથી·ગોસપંદનાં·લાલ·ચાંમડાં·ઉપર·લખેલી·હતી*

આએ·ફરમાંન—રસૂલ·અલા·સલ·અલા·અલેહે·સલમ—એટલેને—“મહંમદ·કે જેહેની·ઉપર·પરવરદેગારની· જનાંબથી·દરૂદ·તથા·સલાંમ·હોજો”—તેહેની

તરફથી·સલમાંને·ફારસી· *—રજી·ઊલા· અનેહ્યુ—કે—“ રાજી· રેહે·પરવરદેગાર ઈવંણ·ઉપર” —કે·તેહેના·નાઇ·મેહદી ફરૂગ·બીન·શાખસાંનને·તથા·તેહેના· તાબેદારોને·તથા·તે·પછેના·ઈ·કોમના લોકોને·તથા·તેહેની·ઓલાદને·તથા·તે પછે·તેહેની·જે·ઓલાદ·પેદા· થાઈ·તે વોને·તથા·હરઈક·કોઇ·ઈમયેથી·પોતા ના·બાપ·દાદાના·ઘરમથી· ફરીને·મુશ લમાંન·થાઈઓ·હોઈ· ઇઆ· જે·દીન મો છે·તેજ·દીનમો·રહેઓ· હોઈ· તેવો ને·લખી·આપેઉંછે*

પરવરદેગારની·તરફથી· તંમારી·ઉ પર·સલાંમ·હોજો·—તંમો· તેહકીક· ત

---

* ઈ·ધણીને·આપડા· જરતોસતી·ટોલાના· સાહેબો·દીનીઆર·દસતુરને·નામે·ઓલખેછે*

થા•વાનખીની•રીતે•જાંણજોને•પરવરદે
ગારે•આઈ•રીતે•હોકમ•ફરમાવેલોછેજે—
લા•ઇલાહા•ઇલલલાહ *—ઈટલેજે•"પર
સતેશ• કરવાને• લાઈક• પરવરદેગાર•
સીવાઈ•બીજો•કોઇ•સાહેબ•નથી"—
કાંઈજે•તે•પોતે•જાતે•ઈખલોછે• ને•તે
હનો•કોઇ•જોડીઓ•તથા•સોહોબતી•
નથી*

બીજું•—તંમો•સરવે•લોકોને•જાહેર•
કરજોને•પરવરદેગારે•સરવે• પદારથો
ને•તથા•જીવજંતને•પેદા•કરેઆંછે•અને
તે•સાહેબનો•હોકમ•સરવે•જીવજંત•ત
થા•પદારથો•ઉપર•જારીછે—કાંઈજે•તે•

---

* જાંણવુંજે• " લા•ઇલાહા•ઇલલલાહ•" હે
મો•તરજુમો•અસલ•ફારશીમાં— " નીસત•હસતી
બ•જુજ•ઇઅજદાંન• " કરીને•થાઈછે*
તરજુમો•કરનાંર*

સરવેને•પેદા•કરેચ•અને•વલી• ફનાં•પં
ણ•કરેચ—અને• તેવાને•ફનાં• કરેઆ•
બાદ• ફરીથી• પાછા• જીવતા • કરસે•
અને•કેઆંમતને•દાહાડે•તે• સરવેને•પો
તાંની•હજુરમો•બોલાવસે*

બીજું•—તમોને•માલંમ•થાઇ જે— કુ
લો•અમરીન•ઇઅજુલો•વ•ઇઅફની•વ•કુ
લો•નફસીન•જાઇકતુલ•મોત— ઇટલે•જે•
" હર•ચીજ•આખર•તથા•ફનાં•થાનાર
છે• અને•હર•શખસ•મોંહોતનો•જાઇકો
ચાખનાર છે•" તે•સાહેબે•પાકના•હોકંમને
કોઇ•રદ•કરી•સકનાર•નથી•અને•તેજ•

---

* આઇ•જગોઇ•હેવો•અરથ•નહી•કરવો•કે•
હીનદુ•લોકોનાં•ઇતેકાદ•મુજબ•અવતાર• આપી•પા
છા•જનમ•આપશે*પણ•આઇ•જગોઇ•હેવી•મુરાદ
રાખવી•કે•કઇઆંમતને•દાહડે•ઇનશાહને• વાશતે•
ગુજરી•ગીઇલાં•માંણહોને•પાછાં•ઊઠાડશે*

તરજુમો•કરનાર*

કાદેરની·સલતનતમો·કસું·ફેરફાર·તથા
નુકસાંન·થાનાર·નથી·અને·થાસે·પણ
નહીં*તે·સાહેબે·બેની આજની·બુજોર
ગીનો·કસો·અંત·નથી—અને· તેહનાં·
કાંમ· કાજ·મધે·કોઇ·સાંમેલ· તથા·શ
રીક·નથી*—સુબહાના·માલેકુસ·સમાવા
તે·વલ·અરદે·અલલજી·હાઊકલલીખુલ·ઊ
મુર·કમા·હાઊરીદ·—ઈટલેજે· "તે·કાદે
ર·પાકછે·અને·જમીન·તથા·આસમાંન
નો·માલેકછે·અને·જે·ચીજ·તે·સાહેબ
ચાહેય·તે·કરેય*" તે· પરવરદેગારની
તારીફ·કેહેવાઇ·સકાતી·નથી·તથા·તે
હેની·વખાંણ·અકલ·તથા· દાંનાંઇથી·
ઘણીજ·વેગલીછે—તે· બખશેશના·સાં
હેબે·પોતાંની·કેતાબે·મુબારક·કોરાંન
ને—અલ·હમદો·લીલાહ—ઇઆને—"શો

કરછે•પરવરદેગારનાં• ”—કે•તે•લખી
ને•શરૂ•કરીછે—અને•તે•કેતાબને•નેક
બખતોને•વાંચવાને•વાસતે•બનાંવીછે•
કે•જે•ધણી•તેહેને•વાંચીને•પરવરદેગા
રની•જનાંબમો• શુકરાંનાં• કરે•તો•તે
થી•તે•ખાવંદ•રાજી•રેહે•

બીજું•—હું•(એટલેને• હજરત•મહંમ
દ•) તે•બેનીઆજની•તારીખ• કરૂંચ•પં
ણ•તે•તારીખ•હેવી•બે•શુમાર•તથા•
બેહનતેહા• છે•કે•તે• થાહ• પંણ• સક
તી• નથી— અશહદો• અન• લા• ઇલાહા
ઇલલલાહ•—એટલેને—“હું•પોતે•ગોવાહી
આપુંચ•કે•પરવરદેગારની•જાત•શીવાએ
પરસતેશને•લાએક•બીજો•કોઇ•નથી”—
કાંએજે•તે•હર•જગોએ—હર•વખતે•તથા
હર• મકાંનમો•હાજર•તથા•મોજુદછે•

બીજું.—ઇઆ.અઇઓ.હ્ંન.નાસુલ.નકું.રબકું.મ.વજ.કુરૂ.ઇઓમા.જગતની લ.અરદે—ફિટલેઝે—“અફ.લોકો.તમો.તંમારા.પરવરદેગારને.તારિફે.રેહેજો—અને.કેઆંમતના.દાહાડાને.તથા.ઘરતી કાંપને.ઇઆદ.રાખતા.રેહેજો”—અને.દોજખની.આગ.તથા.જમાંનાનું.ઉલટ પાલટ.થાવું—તથા.રસતાખેજને.દંને.પ શેમાંની.ખેંચવી—તથા.પરવરદેગારની હજુરમાં.હીશાબ.આપવા.ઉભું.રેહેવું.પડસે*ફ.સરવે.ચીજોને.પંણ.તંમો.ઇઆદ.રાખતા.રેહેજો.કાંફ ને.ફ.સરવે.બનાંવો.બરહક.બનવાનાં છે*

બીજું.—જેવારે.આગલા.પેગાંમબરોને.તેઓની.પોતાની.ઉંમતના.લોકોફ.કેઆંમતના.દાહાડાને.વાસતે.તથા.પર

વરદેગારની·ખુનેરગીની·નીસાંનીઓ વીસે·પુછેઉં·તે·પેલાઈ·તે·પેગાંમબરોઈ જેહેવો·હોકમ·કીધો·હતો·તેહેવો·હોકમ·હું·તમોને·કરૂંચ*

બીજું·—જે·ધણી·તે·સાહેબ·ઉપર ઇમાંન·લાવેઓ· અને· કુરાંને· મજીદ· કે·જે·મુબારક· કેતાબ· માહારા·પરવરદેગારે· માહારી· ઉપર ·વહી* તરીકે· મોકલીછે·તેહેને· સાચી· માંની·, તે·ધણીને· બંધે·જેહાંનમો·અમંન·તથા·આશ્રુદગીછે·તે·હેવી·કે·જેહેવી· હમો·લોકો·ઉપરછે—અને·જે·મીસાલેકે·દીનનો

---

* વહી—ફિટલેજે·પરવરદેગાર·જે·ગેબી·આવાજથી·અથવા·ફરેશતાવોની·મારફતે·પોતાના·ખાસ·તથા·મકબુલ·બંદાઓ·ઉપર·પેગાંમ· મોકલેચ· તેને·કેહેછે*

તરજુમો·કરનાર*

હોકમ·હમો·ઉપર·જારીછે·તે·મીસાલે·
તેવો·ઉપર·પણ·જારી·થાસે—અને·તે
હવા·શખસોને·આક·કાંની·દુનીઆં·મધે
આરાંમ·તથા·ખુશી·ઉપજસે·અને·આ
ખેરતની·વખતે· મીનું·*બેહેશતની·ને
આંમતો·હાંસલ·થાસે·અને·તેવો·પેગ
મબરો·તથા·ફરેશતાવોની·સંગાથે·ખુ
લંદ·મકાંન·ઉપર·વાસો·કરનાંર·થાસે·
અને·દોજખનાં·અજાબથી·ઘણાજ·વેગ
ળા·રેહેસે* કાંકીજે—હાજા·મા·વઆહલા
હો·અલ·મોમીનીન—વ·ઇનલલાહા·ઇ
અરહ મો·મહઅએશાહો·વફુવલ·અલીમુલ·
હકીમ·શાદીદુલ·એકાબ· લેમન·અસાહો·

---

* મીનું·—સાતમાં·આસમાંન·ઊપર·બેહેશ
તછે·તેહને·કેહેછે—અને·તે·સરવે·બેશાહેતો·કરતાં·
આલા·તથા·અફજલછે*

તરજુમો·કરનાર*

વ•ફુવલ•ગફુરૂ•રહીમ—ફ્ટલેને—"પરવ
રદેગારે•ફ•સઘલી•બખશેસો•ઇમાંનદા
રોને•વાસતે•કરેલીછે—અને•ખરૂંછેકે•તે•
સાહેબ•સરવે•વાતે•દાંનાવ•તથા•બખશે
સનો•કરનાંર•તથા•કુલ•મુખતેઆરછે—તે
સારૂં•તે•ખાલેક•ઉપર•જે•લોકો•ઇમાંન
નહીં•લાવસે• તેવો•દોજખના•નારે•અજા
બમો•ગીરફતાર•થાસે*

બીજું—લઓ•અનજલના•હાજલ•કુર
આને•અલાજબલીન•લરફતફુ•ખાશેઅન
મુતસદેઅન•મીન•ખશી•અતીલલાહ—ફ્ટ
લેજે—"આફ•કોરાંનને•હમો•સખત•કાલા
પથરના•પાહાડ•ઉપર•ઉતાર•મુકીફતો
તેપંણ• તેહનાં•પેદાનાં• કરનાંરના• ડર
થી•રડે—જે•મીસાલે•કે—અફ•માહારા•
પેગાંમબર•તેં• જોઈઉં*"—પંણ•આ

દમીનું·દીલ·તે·પથરનાં·જેહવું·કાંઇ·સ
ખત·નથી*જે·ધણી·કે·કોરાંનને·ભણ
તાં·સાંભલે·ને·તેહેનાં·પેદા· કરનાર·ઉ
પર·ઇમાંન·નહીં·લાવે·તો·તે·ગુમરાહો
માંનો·ફક·ગુમરાહ છે*—અને·જે·ધણી
તે·સાહેબ·ઉપર·ઇમાંન· લાવે· અને·
તેહેની·મોકલેલી·દીનોને · બરહક · જાં
ણે·અને· તેહેના·મોકલેલા·પેગમબરો
ને·રાસત·તથા·સાચા· સહમજેતો·તેહે
વા· શખસોનો·દરજો·બુલંદ·થાસે·અ
ને·આખેરતનાં· અજાબથી·છુટસે*

બીજું·—હવે·આડ· માણારૂં· ફરમાં
ન·સલમાંને·ફારસના— રજી·ઊલા·અને
કહ્યુ—કે ·“ રાજી·હોજો·પરવરદેગાર·તે
વો· ઉપર”—જાઇ·મેહદી·ફરૂગ·બીન·સ
ખસાંનને·તથા·તેહની·ઓલાદને·વાસ

તે•લખેઆમાં•આવેઉંછે•કે•તેવોને•મેં•
હરવે•પાંતીથી•અમનમાં•રાખેઆછે•ત
થા•આબાદ• * કરેઆછે—અને•તેવોને
જમીન•ઇઆ•ટાપુ• ઇઆ• મુલકમો•રે
હેતા• હોઈ• તેવો• ઉપર• હરગેજ•જુલ
મ•કરવો•નહીં—અને• તેવોના•માલ•ઉ
પર•હાથ•નાંખવો• નહીં•અને•તેવો•ઉ
પર•કસી•રીતે•સખતી•કરવી•નહી*

બીજું•—આઈ• માહારૂં• ફરમાંન•ને
ધણી•આગલ• વાંચેઆમો•આવે•તે•ધ
ણીને• સમજાવવારછે•કે•ઈ• [ઇઆને•પા
રસી•] લોકોની•તથા•ઈ•લોકોના•માલ
તથા•જાંનની•બરદાસત•કરે•ને•તેવો•

---

* આબાદ•ઈ•બોલને•અંગરેજી•બાશામે• "ફ
રી" કરીને•કેહેછે*

તરજુમો•કરનાર*

સાથે•નેકી•કરે•અને•તેવો•ઉપરથી•જુ
લમ•દુર•કરે—અને•તેવો•ઉપર•કશૂં•
દુખ•તથા•ઈજા•નહીં• પોંહોંચાડે• કાંફ
ને•મેં• [ફિટલેને•હજરત• મહંમદ•] ફ
વો•ઉપરથી•ખંડણી• તથા•કુશાતીની•
જગાત•તથા•ફવોને•વેઠ• પકડી•લેઈ•
જાવાનું•રોને•રસતાખેજ•સુધી•માંફ•
કરેઉંછે—અને•ફ•વતરોગો•બીજા•કેટલા
ફક•માંમુલો• તથા• લવાજંમોથી•મેં•ફ
વોને•છુટકારો• આપેઓછે•કે•ફવો•કો
ઈની•વગાર•અડચંણ• આતશ•કદાહો *
બનાંવે•અને•ફબાદત•કરવાની•જગો•

---

* ફિટલેજે•આતશ•રોશન•રાખવાનાં•મકાંનો
જેહવાંકે•આતશ•બેહરાંમ•તથા•આદરીઆંન•તથા•
આતશ•દાદગાહના•મકાંનો•બનાવે*

તરજુમો•કરનાર*

બાંધે• અને• મોહોટી• મોહોટી• ઈમાર
તો•બાંધે*

બીજું•—ઈ•લોકો•પોતાંની• દીનની•
રસમ•મુજબ•અગર• સારો•સુતરો•ત
થા•પાક• લેબાશ•પેહેરે•તથા• ઈવો•પો
તાનાં•રોવાંનને•અવલ• મંનજલ•પોંહોં
ચાડવાની•દીનના• ધારા• પરમાંણે•કી
રીઆ•કરેતો•ફરગેજ• તેવોને•અટકાવ
વા•નહીં•—અને• અગર•તેવો•મોહોટી
ઇમારતો•તથા•તબેલાવો•બાંધે•અથવા
ઘોડા•ઉપર•સવાર•થાઈતો•તેવોને•મ
નાં•કરવા•નહીં—અને• આપડા• ધરમ
થી•જે•લોકો• ઉલટા•ચાલેચ• તેવો•મધે
થી•ઈ•લોકો• [ઇઆને•પારસીઓ] ને
સારા•તથા•ભલાં•માંણસો•સહમજવા•
તથા•ઈવોની•આબરૂ•તથા•હોરમત•ઉ

પર•નેઘાહ•રાખવી• કાંઈજે•સલમાંને• ફારસીના•ફકો•ઉપર•નેગાહ•રાખવી• સરવે• મુસલમાંનો•ઉપર• ફરજ•તથા• વાજેબછે*પરવરદેગારે•ઈ•લોકો•ઉપર રેહમત•કરે*

બીજું•—હદીસમો•આપેલુંછે• કે—અનલ•જનત•ઇલા•સલમાંન• અશાવકો• મીન• સલમાંન• ઇલલ• જનતે— ઈટલેજે— " સલમાંને• ફારસ•નેટલો•કે•બેહશતની• ખાહેશ• રાખેછે• તેથી•વધારે•ખાહેશ• બેહશત• સલમાંને• ફારસની•રાખેછે" *અને• ઈ• સલમાંને•ફારસ•આમાંનતદાર•તથા• માહારો * દોસતછે*

---

* માહારો—અતરે•હજરત•અલીને•સહમજવો•કાંઈજે•ઈ•ફરમાંન• તે•સાહેબે• હજરત•મહમદના•હોકમથી•લખી•આપેલો છે*

તરજુમો•કરનાર*

અને•ખોદાઈતાલાના•પેગાંમબર•હજર
ત•મહંમદને•તથા•બીજા•સરવે•મુસલ
માંનોને•નસીહતનો•કરનાર છે*

બીજું•—સલમાંન•ગોઈઆ•હમારો•પો
તાંનો છે•તેથી•કોઇ•આઈ•માહારી•વ
સીઈતથી•ઉલટું•નહીં•કરે•બલકે•સલ
માંને•ફારસ•તથા•તેહેની•ઓલાદ•તથા
ઓલાદની•ઓલાદ•તથા•સગા•વાહાલા
ઓ•સાથે•ખુબી•તથા•નેકી•કરે—અ
ગરચે•હેની•ઓલાદમોથી•મુસલમાંન•
થાઈ•તોબી•અને•અગરચે•પોતાના•બાપ
દાદાનાં•ધરમ•ઉપર•કાઈમ•હોઈ•તોબી
કરે*

બીજું•—જેકોઇ•આઈ•માહારા•ફર
માંન•મુજબ•માહારો•હોકમ•બજા•લાવ
સે•અને•જે•હોકમો•મેં•ફરમાવેઆછે•

તે•ઉપર•અંમલ•કરસેતો• પરવરદેગાર
તેહવા•શખસોથી•રાજી•તથા•ખુશનુદ•
રેહેસે—અને•જેકોઇ•એ•ફરમાંનના•હો
કમથી•ઉલટા•ચાલસે•અને•તે• ઉપર•
અંમલ•નહીં•કરસેતો•તેહવા•શખસોથી
પરવરદેગાર•તથા•તેહનો• પેગાંમબર•
રાજી•નહીં•રેહેસે• ને• તેહવા • શખસો
એ•ગોએઆ•પરવરદેગારની•તથા• તેહ
ના•પેગાંમબરની•નાં•ફરમાંની•કીધી•કે
વું•થાસે*તેહવા•શખસો•ઉપર•રોજે•કે
આંમત•સુધી•પરવરદેગારની• લેઆંન
ત•હોજો।*

અને•છેહેલું•—જે•ધણીઓ•એ•માહા
રા•ફરમાંન•મુજબ•ચાલનારાઓ•સાથે
નેકી•કરસેતો•ગોએઆ• માહારી•(ઇ
આને•હજરત•મહંમદ•) સાથે• કીધી•

અને•પરવરદેગાર• તેહેવા• શખસોને•
તેઓની• નેકીનો•બદલો• આપસે—અને
અગર • કોઈ• કીઓને• ઈજા• તથા•
દુખ•પોંહોંચાડઉં•તો•ગોકે આ•મહને•
દુખ•પોંહોંચાડઉં—તો•હું•કેઆંમતને•
દને•તેહેવા•શખસોનો•મુદઈ•થાવસ—અ
ને•તેહેવા•શખસોની•સજા•દોજખની•
આગથી• થાસે* (ઈઆને•તેઓ•દોજ
ખમો• ગીરફતાર• થાસે•) માહરી• ત
રફથી•તહેમોને•સલાંમ•હોજો•અને•ત
હમારા•પરવરદેગારથી• તંમારી•ઉપર•
દરૂદ•હોજો*

આઈ•ફરમાંનને• અલી• કબને•અ
બી•તાલેબે•પરવરદેગારનાં• પેગંમબર
(કે•જેહની•ઉપર• પરવરદેગારની•તર
ફથી•દરૂદ•હોજો•) તેહનાં•હોકંમથી•

અબુબકર—ઉમર—ઉસમાંન— તલેહ—
જબીર—અબદુલ·રેહમાંન—બીન·ઓફ
સલમાંન—અબુજર—ઉમાર—સહીબ—
બલાલ—મીકદાદ· ઈબનુલ· અસવદ—
તથા·બીજા·અસહાબો· * તથા·લોકો
ની· હજુરમો· લખેહુંછે* પરવરદેગાર
તેપોથી·રાજી·રેહેજો·તથા·તેહેની·રજા
મંદી·સઘલા·અસહાબો·ઉપર·હોજો*
તારીખ·સને·હીજરી·૯)માહે· રજબ·
(તથા·અંગરેજી·શાને· ૬૩૦)

મહંમદ·કુરેસીની·—અલેહ· સલાતો
વ·સલાંમ—ઈટલેને—" પરવરદેગારની·
તરફથી·ઈપો·ઉપર·દરૂદ·તથા·સલાંમ·
હોજો·"—મુબારક· પીઠ· ઉપર· બેહુ·

---

* અસહાબો—ઇઆને·હજુરીમો·બેસનારા*
તરજુમો·કરનાર*

બાંધની·વચમો—મોહોરે·નબુવત—કેટલે
જે· "પેગંમબરીની·મોહોર·હતી·તેહનો
નકશો છે*

આ·કે·હદ·નાંમું·હજરત· અમીર·ઉલ·મોમીનીન·અલી·કે·બલે·અબે·તાલેબે·પારસી·બેહરાંમશાદ·બીન·ખેરાંદરૂશાને·લખી·આપેલુંચ·કાંકેજે· કે·સાહેબ·પારસીઓની·દીનનો· બુજોરગ·મુબેદ* છે·અને· હેના· વડાવાઓનો·સીલસલો·હજરત·આદરબાદ·બીન·મારેસફંનદ·તલક·પોંહોંચેલો છે*

---

* મુબેદ·—કેટલેજે·દાંનાવ·તથા·પરહેજગા—ર·જગોકે·આપડે·અંધેઆરૂઓને· મુબેદ·કહીયે·તે·માંકેનો·નહીં·શમજવો*

તરજુમો·કરનાર*

તહમો.તેહકીક.જાંણજોજે.કું.તમોને
પરવરદેગારના.તથા.હજરત.મહંમદના
—સલ.અલલા.અલેહી.સલમ— એટલેજે
“દરૂદ.તથા.સલાંમ.હોજો.પરવરદેગાર
ની.તરફથી.એઓ.ઉપર.”—પેમાંનથી.જાહે
ર.કરૂંછ.જે.મેં.તમોને.તમારા.જાંન.માલ
ઓરત.ફરજંદથી.અમન.બખશોઉંછે—
અને.મેં.ખોદાતાલાના.તથા.તેહના.પે
ગાંમબરનાં.સરવે.ફરમાંબરદારોને.ત
થા.ઇમાંનદારોને.તથા.મુસલમાંનોને.
તથા.આક.અને.બીજાં.લગાતાં.શેહેરો
ના.સરવે.અંમલદારોને.તથા.તેહસીલ
દારોને.તથા.દીનને.વાસતે.લડાઇ.કર
નારાઓને.હોકમ.કરેઓછેજે.તમો.લો
કોના.માલ.તથા.જાંનની.નેઘેહબાંની.
કરે—અને.હરકક.બાબદમો.તમો.લો

કોનો•બચાવ•કરતા•રેહે•અને•તમો•લો
કો•ઉપર•દિલાસાંન•તથા•મેહેરબાંની•ક
રતા•રેહે•અને•કધી•જુલંમ•કરે•નહી*

બીજું•—તમો•(દિટલેજે•પારસી•)
લોકો•ઉપરથી•તથા•તમારી•ઓલાદ•
ઉપરથી•મેં•ખંડણી•માંફ•કીધીચ•અ
ને•ગાદ•તથા•ગોસપંદોની•સરવે•જગા
ત•તથા•માંમુલો•પણ•માંફ•કરેઆછે*

બીજું•—મેં•તમોને•તમારા•સરવે•
માલ•તથા•જમીન•ઉપર•અખતેઆર•
આપેઓછે•કે•તે•ઉપર•તમો•આતશ
કદાહો•તથા•દિમારતો•બાંધો•કે•તેંમ•
કીધાથી•ધરમની•બાંધેલી•જગાઓ•
તથા•તંમોદિ•પુંનને•વાસતે•આપેલી•સ
રવે•મીલકતો•તથા•ચીજો•તમારા•કબ
જામો•રેહે*

બીજું•—આગલા•વખત• પરમાંણે• તમારો•હોકમ•જે•કોઇ•કે• પારસી•હોય•તે•ઉપર•જારી•રેહે— અને•દર•સાલના•માંમુલ•મુજબ• દર•યક• શખસ• પાસેથી• ૧૨• વરસ• યક• દીરહમ * તમો•લેતા•રેહેજો• કાંયજે• તમારા•હાથથી•રાજ•પાટ•ગયઉં છે• અને•તેથી•હવે•હું•ચાહુંય•કે•તમારી•હાવી•મોહોટી•સલતનતના•મરતબાની•બુજોરગીને•વાસતે•તમારો• (યટલેજે•બેહેરાંમશાહ બીન• બેરાંદરૂસનો•) હોકમ• તમારા• પારસીઓ•ઉપર•કાએમ•રેહે*

બીજું—તમારી•કોમ•મધેથી•જેકોઇ

---

* દીરહમ•—યટલેજે•યક•પાવલીનાં•જેહવો રૂપાંનો•સીકો•તથા•વજંનમો•૩।। માસાનો•થાયછે*

તરજુમો•કરનાર*

મુસલમાંન•થાઇ•ગઈઓ• હોઈતો•તે•
ઉપર•તમારો•હોકમ• નહીં•ચાલે—કાંઈ
જે•મેં• પરવરદેગારના• પેગમબરથી•
(કે•જેહેની•ઉપર• ખોદાઈતાલાની•તર
ફથી•દરૂદ•તથા• સલાંમ•હોજો•) સાંભ
લેઉંછેજે—ઈફલો•મીલતઈને•લાઈતવા•ર
સુન—ઈટલેજે—"બેઈ•જુદા•ધરમ•વાલા
ઈક•બીજાના•વારેસ•થાઇ•નહીં•સકતા*"

બીજું•—જેવારે•તમારી• કોમનાં•પાર
સીઓને•ઓલાદ• પેદા•થાઈ•અને•તે•
ઓલાદ•પોતાંના• વડવાઓની•દીન•ઉ
પર•કાએંમ• રેહેતો•તેપો• ઉપર•તમા
રો•તથા•તમારી•ઓલાદનો•હોકંમ•જા
રી•રેહેસે—અને•રાજ• પાટનું• કાંમ•ત
થા•લવાજમો•લેવાનો•ઈ•સરવે•તમારી
મસલેહતથી•થાસે*

બીજું•—હું• (ફિટલેજે•હજરત•અલી) તમો•સરવે•કોમને•તાકીદ•કરૂંચજે•ત મારે•તાએબે•રેહે—અને•તમારી•નસી હતોને•તથા•હોકમોને•સાંભલે•તથા• માંન•આપે•તથા•તમોને•પોતાના•દોસ ત•સમજે•તથા•તમારી•સાથે•સલાહ• સંપજથી•રેહે•અને•હરએક•કામમો•ત મારી•પેરવી•કરે•અને•તમારા•હોકમ• મુજબ•ચાલે*

બીજું•—સરવે•મુસલમાંનોને•તથા•પ રહેજગારોને•તેમધે•સું•મરદ•કે•સું• ઓરત•સરવે•કોઇને•ઘટેચકે•પારસી•બે ફરાંમસાદ•બીન•ખેરાંદરૂસની•સરવે• વાતે•બરદાસત•કરે•અને•એ•લોકોની• કોમનો•જેકંઇ•દીન•આઇનનો•રસમ• હોએ•તેમધે•કસી•હરકત•નહીં•કરે*

બીજું.—સરવે•મુસલમાંનોને•તથા•પ
રહેજગારોને•તે•મધે•સું •મરદ•કે•સું
ઓરત•સરવે•કોઇને•લાજેમછે•કે•આ
દ•સઘલી•સરતો•જે•મેં•કીધીચ•તેમધે
ની•દફુ•શરત•તથા•આદ•સઘલા•હુકો
કે•જે•મેં•જાહેર•કીધાચ•તેમધેથી•દફુ•
હુકને•છોડે• નહીં• (ઇઆને• આદ•સ
રવે•બીનાં• જે•પારસી• લોકોની•બરંદા
સત•રાખવા• તથા•તેવોની• ઉપર•જુલં
મ•કસી•પાંતીનો•નહીં•કરવા•મેં•(દિટ
લેજે•હજરત•અલીદ•)ફરમાવેઉંચ•તેજ
મુજબ•સરવે•મુસલમાંન•તથા• પરહેજ
ગારોદ•ચાલવું•અને• તેમધે• કશૂં•ફેર
ફાર•કરવું•નહીં*)

બીજું.—સરવે•મુસલમાંનોને• તથા•
પરહેજગારોને• તેમધે•સું• મરદ•કે•સું

ઓરત•સરવે•કોઇને•ઘટારતછે•કે•ફ•
પારસીઓની•દીન•મધે•જાસતી•તથા•
ધાસો•રવા•નહીં• રાખે•સાસારૂંકે•પરવ
રદેગારે•કુરાંનમો•ફ•રવેશે•ફરમાવેલુંછે
કે•—લા•ફિકરાહ•ફીદ•દીને—ફટલેજે"દી
નનાં•કાંમ•મધે•જોર•તથા•જુલમ•રવા
રાખવો•નહીં*"

બીજું•—મુસલમાંનો•મધેથી•ઙરફક•
રાખસજે•લાજેમછે•કે• આફ•માહારી•
સઘલી•વસીઅતને• અંમલમો•લાવે•અ
ને•પારસીઓની• કોમની• તથા• તેઓ
ની•ઓલાદની•ખુજોરગી•વધારે•અને•
તેવોને•માંન•આપતા•રહે*અગારયે•ફ
પારસીઓ•મધેથી•જેકોઇ•પોતાની•દી
ન•ઉપર•રહેઓ•હોફ•ઇઆ•મુસલમાં

ન•થાઈઓ•હોઈતો•તે•સરવેને•વાસતે
માહારો•ઈજ•હોકમછે*

બીજું•—પરવરદેગારની• તથા• તેહ
ના• પેગામબરની• રજામંનદી• આઈ•વા
તમોછે• કે• આઈ• ફરમાંનને•તાઈબે•રે
હે• અને• અગારપે• કોઈ•ઈથી• ઉલટો•
ચાલે•તથા• જુલમ•જાસતી• કરેતો•તે•
ઉપર• પરવરદેગારનો•તથા• તેહના•પે
ગામબરનો•ગાજબ• પડસે• અને•માહા
રી•તરફથી• તેહેવા•લોકોને• વાસતે•કે
આંમતના•દાહાડા•શુધી•કીનો•તથા•
અદાવત• રેહેસે*માહારી• સલાંમ•તમા
રી•ઉપર•હોજો•—અને• તંમારા•પરવ
રદેગારની•રેહેમત•તંમારી•ઉપર•હોજો*

આઈ•ઈહદ•નામાંને• હુસેન•ઈબને•
અલી•બીન•અબે•તાલેબે•હીજરી•શને•

૩૯) નાં• રજબ• મહીનાંમો•લખેઉંછે*
(તથા•અંગરેજી•સને• ૬૫૯)

શ્રી•ભરૂચ•વાલા• હશાનુરજી• અશાપંન દીઆરજી• કાંમદીનજીઈ•શાને• ૧૮૨૬ અંગરેજીનાં•વરશામો• શ્રી•સૂરત•મધે• થાંમશ•શાલમંનનાં• છાપાખાંનાં•મધે• છપાવેલી• કબીશાની• હકીકતની•ચોપડીને•પાંને• ૧૬૧ મે•મુશલમાંનોનાં•પેગંમબર•હજરત•મહંમદ•તથા•તેહેનાં• ૪) ઇઆર•તથા• ૧૨) અશાહાબોઈ• શાખશાંનનાં•બેટા• મેહેદી•ફરોખને•ફહેદનાંમું• લખી• આપેલું• છાપેઉછે•તેહેની•હકીકત•—

આઈ•ઈહેદ•નાંમું•મેહેદી•ફરોખ•શા
ખશાંનનો• બેટો• અને•શાલમાંને•ફાર
સી•ઇઆને•દશાનુર• દીનીઆરનાં•ના
ઇને•અબી•તાલેબનાં•બેટા•અમીરઉલ
મોમની•અલીઈ•લખાં•આપેઉં—તેહેની
ઉપર•દોઆ•હોજો—તે•અલી•પોતાનાં
દશ્ત•ખતથી• લાલ• ચાંમડાં• ઉપર•લ
ખી•ગીઓછે•કે•ઈ•ઈહેદ•નાંમું•મેહેદી
ફરોખ• શાખશાંનનાં•બેટાને• ઇઆને•
દશાનુર•દીનીઆરનાં•નાઇને•ખોદાનાં•
રશૂલે•બખશીશ•કીધું•—તેહેની•ઉપર
ખોદાની•રેહેમત• હોજો—અને•તેહનાં•
ઘેરનાં•લોકોને• તથા•તેહેનાં• ફરજંનદાં
ન•ફરજંનદો•પેદા•થાઈ•તેવો•ઉપર•ખો
દાની•રેહેમત•હોજો—અને•ઈ•લોકોમાં
થી•જે•કોઇની• ખુશી•હોઈ• તે•મુશલ

મોમીન•થાઈ•અથવા•પોતાની•દીન•ઉપ
ર•કાઈમ•રેહે•તેહેની•ઉપર•ખોદાતા
લાની•આફરીન•હોજો*અને•રસુલ•
કેહેછે•જે•શીફત•હું•તાહારી•આગ
લ•કરૂંચ•તે•બાબેનો•મહને•ખોદાતાલા
નો•હોકમ છે•તે•કીઓ•ખોદાઈ•કે•જે•
ઈક છે•ઇઆને•તેહેની•શાંનીનો•કોઇ•
બીજો•નથી•તેણે•મહને•કહીઉં છે•તેહે
નાં•તેહકીક•કોલથી•હું•કહું છેઉં—અને•
તમાંમ•ખલક•જે•ખોદાઈતાલાની છે•તે•
ખોદાઈતાલાનાં•હોકમથી•હું•કેહું છેઉં•
જે•તેણે•શારવેને•પેદા•કીયા•અને•હવે
પછે•પેદા•કરશે•હેવે•જે•ખોદાઈ છે•તે•
શારવેને•પાછાં•જીવતાં•કરશે•અને•તેહે
ની•નજદીક•તેહકીક•જવું છે•અને•જેકોઇ
તેહેનાં•હોકમથી•દુર•રેહેશે•તે•ઘણો•

હેરાંન • થાશે • અને • જે • તમાંમ • નફરાછે •
તે • મોહોતની • લેહેજત • ચાખશે — અને • જે
કોઈ • ખોદાઈતાલા • ઉપર • ઈમાંન • દરૂશ
ત • રાખશે • તે • ઉપર • મુશલમાંન • થઈને •
જોરાવરીથી • તેહેની • દીન • નહી • મુકાવે —
અને • દીનનાં • દરમેઆંનમાં • હવેપછે • ઈ •
કેતાબ • શલમાંન • ફારસી • ઈઆને • દરી
ગુર • દીનીઆરનાં • ઐશા • કબીલા • ઉપર •
ખોદાનાં • રશૂલનો • કોલછે • તે • તેહેકીક •
માહારો • હોકંમછે • જે • પારશીઓનાં • ઘે
ર • ઉપર • તથા • માલ • ઉપર • તથા • ઈ • લો
કોની • જમીન • તથા • પાંણીનાં • ચશમાં •
તથા • જનાંવરોનું • ચરાંન • તથા • પાહાડો •
ઈવીગરે • જે • કંઈ • પારશીઓનું • હોઈ • તે
ઉપર • કોઈ • મુજાહેમ • થાઈ • નહી — ઈ • લો
કોની • ઉપર • ઈ • કેતાબ • મુશલમાંનનાં •

મરદો•તથા•ઓરતો•જેકોઇ•પકડે•તે•
ઉપર•લખેલા• પારશીઓનાં• માલ•મી
લકત•ઉપર• નીગેહબાંની• કરે—અને•
ફ•લોકોને•આજાર• દેવા•ઉપર•કંમર•
નહી•બાંધે—અને•ફ•લોકો•પાશેથી•જ
જીઓ•નહી• લીફ— અને• ફ•લોકો• કં
મરે•કુશાતી• બાંધેછે• તેહેને• કાંઇ• મુ
જાહેમત• થાફ• નહી•અને•ફ•લોકો•પા
શેથી• મેહેશ્રૂલ• ઇઆલે• દાંણ•નહી•
લીફ• કાંહાં• શ્રૂધી• કે• કેઆંમતનાં•દા
હાડા•શ્રૂધી•ફ• લોકોને• માંફી• કીધી
છે•અને•ફ•લોકોનાં•આતશ•ખાનાંછે•
તે•ઉપર•તથા•બાગ•તથા•માલ•મીરાશ
ઉપર•નીગેહબાંની• કરે—અને•ફ•લોકો
મોહોટા•ઉંનચા•પોશાગ•પેહેરે•તથા•શ
વારી•કરે•તથા•નવા•મેહેલ•બાંધે•તથા

પોતે•પોતાનો•જનાંનો•ઉઠાવી•લઇ•જા
ઈ•ઈ•વીગરે•શારવે•કાંમ•ઉપર•કોઇ•મુ
જાફેમ•થાઈ•નહી•અને•ઈ•લોકોને•ફાજે
લ•કરી•ગણવા•તથા•કીતાબી•લોક•ક
રી•કેહેવા•અને•ઈ•લોકો•મુશલમાંન•પા
શે•શવાલ•કરેતો•તેહેને•મુશલમાંન•આ
પે•—અગારયે•ઈ•લોકો•મુશલમાંન•પાશે
ઇઆરી•માંગે•ઇઆને•મદદ•માંગેતો•તે
હેને•મદદ•કરે•અને•મુશલમાંનો•ઈ•લો
કોને•પોતાની•પાશે•રેહેવાનાં•ઘેર•આ
પે—અને•અગારયે•મુશલમાંન•થઇને•
પારશીઓ•ઉપર•બદી•કરેતો•બીજા•
મુશલમાંન•તેહેને•મને•કરે•—અને•મુશલ
માંનોને•શાજાવારછે•જે•ઈક•વરશમાં•
વાર•૨) શે•પોશાગ•૬૨•શાલ•આપે•
ઈકતો•ઈજે•ઇદ•કુરબાંની•ઉપર•ઇઆ

ને•બકરી•ઇદને•દાહાડે• ૧૦૦) પોરાાગા
આપે•અને• બીજા• ૧૦૦) પોરાાગા•ર
જબ•મહીનાંમો• આપે—ફ• પારશી•લો
કાનો•હક•તેહ્કીકછે—શલમાંન• ફારસી
ઇઆાને•દરાાુર•દીનીઆારનેવાશાતે—અ
ને•તમાંમ•મુશલમાંનોમાં•શલમાંનની•
ખુનોારગી•ઘણીછે•અને•ખોદાતાલાને
ઘેરથી•વહી•ઇઆાને•હોકંમ•આાવેલાછે
ને•શલમાંનનાં•ઉપર• બેહેશત• ઘણું•
શોક•રાખેછે•અને•ફ•શલમાંન•ઘણો•
ફગેબારીછે•અને•માહારો•આમીનછે.અ
ને•પરહેજગાાર•તથા•પાકછે• અને•ખો
દાનાં•રસુલને•નશીહતનો•દેનાંરછે•વા
શતે•તેહેનાં•ઉપર•ખોદાની•આફરીન•
હોજો•ફ•પરમાંણે•વહી• ઇઆાને•ખો
દાતાલાનો•હોકમછે•અને• તમાંમ•મુશ

લમાંનો•જે•નશીહત• થાઈલાછે• તે•શ
લમાંન•ફારસીથી•થાઈઆછે*હવે•અમી
ર•ઉલ• મોમીનીન• કેહેછેજે• માહારી•
આઈ•નશીહતને• જુઠી•કરી• નહી•ગા
ણે—અને•વલી•હોકંમ•કરૂંચ•જે•શલમાં
નની•કોમનાં•તમાંમ•ખારશીછે•તેપો•ઉ
ષર•મુશલમાંનો•ઘણી•નેકીથી•નેગાહ•
રાખે•અને•ઈ•લોકો•પોતાની• દીન•ઉ
ષર•કાઈમ•રેહે•તેહેને• મુશલમાંનો•જુ
લમથી•મુશલમાંન•નહીં•કરે•અને •જે•
કોઈ• માહારી•આઈ•નશીહતને•કબુલ•
નહી•કરશે•તેહેને•તેહેકીક• ખોદાનો•
બંનદો•નહી•કેહેપો•અને•તે• ઉપર•લે
આંનત•રશાતાખેજ•લગી•પડશે• અને•
જે•કોઈ•ઈ•લોકોને•મોહોટા•ખુજેરગા
કરી•ગણશે•તેણે•ગોઈઆ• મહને•મો

હોટા·ખુનારગા·કરી· ગણીઓ·અને·
તેહેને·શવાબ·ઘણો·લાગે·—અગર·કો
ઇ·એ·લોકોને·આજાર·દીએ·તો ણે·ગોએ
આ·મહને·આજાર·દીધો·અને·તેહેનો·હું
કેઆંમતના·દાહાડા·શૂધી·મુદઇ·છેઉં—
અને·તે·શાખશ·કેઆંમત·શૂધી· દોજ
ખ·ભોગાવશે—અને·માહારો·કોલ·તથા·
માહારો·હોકંમ·મુશલમાંનો·ઉપરછે·અ
ને·તમાંમ·મુશલમાંન·ઉપર· માહારી·શા
લાંમ·હોજો*—હજરત·અલી· કેહેછેજે·
એ·ફરમાંન·પેગંમબર·મહંમદનાં·હો
કંમથી·લખેઉંછે—આફરીન·હોજો·તેહેની
ઉપર—શાને· હીજરી· ૯)માહે· રજબ
મો· લખેઉંછે—તરંણડે· ઇઆરોની· હ
જુર·તે·મંધે·પેહેલો·અબુબકર·તથા·ઉ
મર· તથા· ઉશમાંન· અને·એ· વગેરે·

બાહરે॰અશહાબોનાં॰નાંમ॰ ૧ તલહે॰—૨ જબીર—૩ અબદુલ॰રેહેમાંન॰—૪ શાઆદ—૫ સલમાંન॰—૬ અબુજર॰—૭ ગુફાર—૮ અમાર॰—૯ આતબે—૧૦ હઆ॰શારેહે—૧૧ બલાલ॰—૧૨ મકદાદ—ઈ॰વગેરે॰તમાંમ॰મુશલમાંનોની॰જંમાતની॰હજુરમાં॰લખેઉંછે॰*

---

* ઈ॰ઊપર॰લખેલાં॰ઈહેદ॰નાંમાંનો॰દાખલા વીશે॰દશાતુરજી॰અશપંનદીઆરજી॰કાંમદીનજીઈ॰ઈમ મખેઊંછેજે॰ફારશી॰તરણ॰કેતાબો॰મધેછે॰ તેહેનાં॰નામની॰વીગત—હબીબુલ॰સીઅર॰—મનાકેબ॰મુરતજવી॰—તથા॰જલા॰ઊલ॰અઈઊન॰

તરજુમો॰કરનાર॰

(હંમારા•સરવે•ખાસોઆંમ•વાંચનારા સાહેબોની•નજદીક•છુપું• નહીં•રેહે•કે• જેજે•પારસીઓની•હજરત•મહંમદે•તા રીફ•કીધીચ•તેહેવા•શખસોનાં•દાખલા સલમાંને•ફારસની•બાબદમાં•તથા•પાદ શાહ•નોશેરવાંને•આદેલની• શાંનમાં•હ જરત•મહંમદે•જે•વખાંણ•કરીચ•તે•ત થા•બીજા• દાંનાવ•મુસલમાંનોએ• કીધી ચ•તેહનાં•જુજ• દાખલાઓ• હદીસની• કેતાબમાં•તથા•બીજી•નાંમીચી•કેતાબો જેહવી•કે• તફસીરે• ફતહુલ• અજીજ•ત થા• ગેઆસુલ• લોગાત• તથા•મશારેક ઉલ•અનવાર• તથા•શરેહ• મીશકાતે• શરીફ•તથા•અખલાક• ઉલ•મોહસની• કે•જે•કેતાબ•શ્રી•ખુરાસાંનનાં•મુલકમાં મુલાં•હોસેન•કાશફીએ•સને• ૯૧૦) હે

જરી•તથા• અંગરેજી•સને• ૧૫૦૪—૫
નાં•વરસમાં•બનાંવીછે•તે•મધેથી•તથા•
રોજતુસફા•તથા•મઆરેજ•ઉલ•નબુવા
માંથી•ઇનતેખાબ•કરીને•જે•જે•બીનાં
ઘટતી• હતી• તેહનાં• ગુજરાતી• તરજુ
માં•નીચે•ટાંકેઆછે•તેથી• વાંચી•વાકેફ•
થાઉં*)

૧ તફસીરે•ફતહુલ•અજીજ•—કે•જે•કે
તાબ•મઉલાનાં•શાહ•અબદુલ•અજીજ
શ્રી• દીલી•વાલાઈ•શ્રી•દીલી•મધે•સને•
૧૨૨૬ હીજરી• તથા• અંગરેજી• સને•
૧૮૧૧)૧૨ માં•બનાવી•અને•તે•કેતાબ
અશલ•ફારશી•જુબાંનમાં•શ્રી•કલકતા•
મધે•છપાઇછે•તે•ઉપરથી•મરહુમ•જનાંબે
નાંખોદા•મહંમદ• અલી•શાહેબ•રોઘેની
ફરમાઈશથી•શ્રી•મુમબઇ•મધે•મોલવી•હ

શાનખાંન• શ્રી•રાંમપોર• વાલાઈ• સને•
૧૨૬૧ હીજરી• તથા• અંગરેજી• સને•
૧૮૪૫ માં• તેહેનો• તરજુમો • ઉરદુ•
જુબાંનમાં•કીધો• અને•તે• તરજુમાંને•
શ્રી•મુમબઈ• મધે•મહમદી• નાંમનાં•છા
પાખાંનાંમાં•મહંમદ•હોશેન•બીન•મહંમ
દ•સલીમ•અને•અબદુલ• મલેક•બીન•
મોલવી•મહંમદ•સાદેકે• ઉપર•કહેલા•મ
રહુંમ•શાહેબનાં• ખરચથી•છાપી•—તે•
કેતાબને• ૧૮૯ મે•પાંને•હજરતે•શાત•
જરતોશાત• ઉપર•આશામાંની• કેતાબ•
ઉતરીય•તે•વીશેનો•દાખલો• આવેલો છે.
તેહેનો•ગુજરાતી•તરજુમો•નીચે•હમારા
વાંચનાંરા•સાહેબોને• વાસતે•ઉતારી•
લીધો છે•—

હજરત•અમીર•ઉલ•મોમીનીન•મુર

ગુજા·અલીએ·—કરરમ·અલલાહો·વજહ
હુ·—એટલેજે·" પરવરદેગાર· તેવોની·
જાત·ઉપર·બખશીશ·તથા·રેહેમતનો·
કરનાર·હોજો·"—એમ·ફરમાવેઉંછે·કે·
મજુસી· * લોકો· અસલથીજ·આરામાં
ની·કેતાબ·રાખતા· આવેઆછે·અને·
તેવો·એક·પેગાંમબરની·દીનનાં·તાબેદા

---

* મજુસી—એટલેજે·હજરત·જરતોશતની·દી
નની·પેરવી·કરનારા·લોકો·કે·જેવો·ખોરશેદ·તથા·
મોહોર·ઈજદ·તથા·આતશને·પોતાનો· કેબલો·જા
ણેચ· તેવોને·કેહેછે* મજુસ·એ·શબદ·અરબીછે·અ
ને· અસલ·ફારશીમાં·એ·બોલને· " મંજ·ગુશ·"—
કે·જે· જોડ· શબદછે· તેહેનો· માએનો·નાંધલા·કા
ન·વાલો·કરી·થાએછે·અને·એ·વીશે· આગલા·દાનાં
વો·એમ·લખી·ગએઆછે·કે· મજુસીની·દીનને·જાહે
ર·કરનાર·ઈઆને· હજરતે·જરતોશતનાં·કાંન·નાં
ધલા·હતા·તે·ઊપરથી·એ· દીનની· તાબેદારી·કરના
રા·લોકોને·મજુસી·કરી·કેહેછે*

તરજુમો·કરનાર*

રછે•અને•તેપોની• દીનમો•શરાબ•જેટ
લોકે•માંણશને•બેહેરા•નહીં•કરે•અને
તંનદરોશતી•બખશે•ફટલોજ•પીવાનો•
રવા•રાખેલોછે*

૨ "ગીઆસુલ•લોગાત"—નાંમની•
ફારશી•કેતાબ•કે•જે•મોલવી•ગીઆસુદી
ન•બીન•મોલવી•જલાલુદીન•શ્રી•રાંમપુ
રના•રેહેવાશીએ•સને• ૧૨૪૨) હીજરી
તથા•અંગરેજી•સને• ૧૮૨૬—૨૭ મધે•
બનાવી•અને•શ્રી•લખનોર•મધે•હસની•નાં
મનાં•સીલાના•છાપાખાનાંમાં•મીર•હસ
ન•રજવીએ•સને• ૧૨૬૫) હીજરી•તથા
અંગરેજી• સને• ૧૮૪૮—૪૯ મધે• છ
પાવી•તે•કેતાબને• ૨૩૩) મે•પાંને•હજ
રત•શાત• જરતોશત • અસફંનતમાંન•
અનોશેહરવાંનનો• ફેહવાલ• ફારશી•જુ

બાંનમાં.લખેઓછે.તેહનો.ગુજરાતીમો.ત
રજુમો.હમારા.દેશીઓને.વાંચવાને.ઉપ
ઓગી.જાંણીને.નીચે.ટાંકી.લીધોછે*

"હુજરત.શાત.જરતોશત.—કે.જે.સા
હેબે.પાકને.જર.દશત.—જર.દેહશત.
તથા.જરતુશત.પણ. કેહછે. તે.મનોચે
હર. પાદશાહ. કે.જે.ફરેદુનની.ઓલાદ
નો.હતો.તેહની. નસલથી. પેદા. થાઈ
ઓ.અને.ઈક.નાંમીચા.વખણાંઈલા.કાબે
લ. તથા.ફાજેલ.હકીમ.નાંમે.ફીસાગોર
સ*નો.સાગેરદ.હતો*બીજું.—ઈ.સાહેબે.
અશોઈ.ગુશતાસપ. પાદશાહના.જમાના
માં.પેગાંમબરીનો.દાવો.કીધો.અને.પાર
શી.લોકો.ઈ.સાહેબને.પોતાનો.બરહક.ત

---

* ઈ.ધણીને.અંગરેજી.જુબાંનમો. Pythagorus પીથાગોરશ.કરી.કેહેછે*

તરજુમો.કરનાર*

શા•રાસત• પેગંમબર• કરી•ગણેછે•—અને•જંદની• કેતાબ•કે•જે•તે•સાહેબ•લાવેઓ•હતો•તેહને•પારશી•લોકો•આસમાંની•કેતાબ•કેહેછે* બીજી•તવારી ખ•વાલાઓ•હજરત• જરતોશતને•ઇબરાહીમ•* કરી•કહેછે* બીજું• "જરદશત•" ફ•ફારશી•જુબાંનનો•જોડ•શબદછે•તેહેનો•માંઈનો•ફજે•—"જર" ફટલે•શ્રૂંનું• અને• "દશત"—ફટલે•બદ•તથા•હલકું•—ફ•સાહેબે•પાક•બીલ•ફુલ•પઇસા• ટકાની• તથા•આફ•ફાં ની•દુનીઆંની• કોઇબી•ચીજ• ઉપર•પોતાનુ•દીલ•નહી• લગાડતો•હતો•આ

---

* ફ•ધણીને•અંગારેજી•જુબાનમો•Abraham ફબરાહ્મ•કરી•કેહછિ*

તરજુમો•કરનાર*

ને·પોતાની·મુબારક·નજરમો·શ્રૂં·નાંને·ઈ
ક·જવનુ·પણ·વજન·નહીં· આપતો·હતો
તેથી·કરીને·ઈ·સાહેબને· "જરદશત·"
કરી·કેહે છે* બીજું·—કેટલાઈક· મુસલમાં
નો·હજરત·જરતોશતને·માંનતા·નથી
પણ— "ફાજેલે· શેહરૂજી·" —તથા·—
"અલલામઈ·શીરાજી·" —તથા·—"અ
લલામઈ· દવવાની·"* —તથા·મીર·સ
દરૂદીન·અને·બીજા· કેટલાઈક·આલેમો
ઈ·ઈ·હજરત·જરતોશતને·હકીમે·કાંમેલ
તથા·પેગાંમબર·કરી· ગણેઓ છે*—ઈ

---

* ઈ·ઊપર·કહેલા·પેહેલા·તરંણ·સાહેબો·ફકત
પોતાનાં·લકબથી·ઓલખાંણમો·આવેછે—જે·મીસાલે
કે—"ફાજેલે·હીનદી"—ઈ·ધણીનું·નાંમ·શાહ·અબદુ
લ·હક·દીલલી·વાલા·કરીનેછે·તોપણ·તે·સાહેબને·આ
જ·દન·તલગ·ઘણાં·લોકો·નાંમથી·ઓલખતા·નથી*
તરજુમો·કરનાર*

ઉપર•લખેલી• બીનાં•—" કશાફુલ•સો
ગાત• "—તથા•—"રશીદી•"—તથા—
"ખુરહાને•કાતેઅ•"—તથા•"મદારૂલ•અ
ફાજેલ• "—નાંમની• કેતાબો• મધેથી•
લીધીછે* "

૩ " મુશા•રેકઉલ•અનવાર•દર•ફિલ
મે•હદીસ•" નાંમની•અરબી•કેતાબ•ઉ
પરથી• સલીસ•ઉરદુ• જુબાંનમો•તર
જુમો•મોલવી•ખુરરમ•અલી•સાહેબે•કરે
ઓ•હતો•તેહને•શ્રી•લખનોરનાં•નવાબ•
સાહેબ•ફજઆને•જમાંન•હાતેમે•દૌરાં
ન•નવાબ•જુલફેકાર•આલીખાંન•બા
હાદુર•સાહેબે•વખત• ૨) શ્રી•લખનોર
મધે•છપાવીને•ખોદાફિતાલાનાં•નાંમ•ઉ
પર•લોકોને• મુફત• આપેઓ•—પછી•
ફ •કેતાબ•નહીં•મલેઆનાં• સબબથી•

મરહુંમ•જનાબે•નાખોદા•મહુંમદ•અલી
સાહેબ•રોગેના•આસરા•હેઠલ•તરીજી
વખત•શ્રી•મુમબઇ•મધે•મહમદી•નાંમ
નાં•છાપાખાંનાંમો•તારીખ•૨૭ મી•રમ
જાંને•શરીફ•સને• ૧૨૬૩ હીજરી•તથા
તારીખ• ૮ મી•શપટેમબર•સને•૧૮૪૭
અંગરેજીને•દને•શ્રૂધારીને• છાપી•પર
ગટ•કરેઓ•તેમધે•જરતોસતી•કોમનાં
દીનદાર•તથા•રાહે•રાસતી• ઉપર•ચા
લનારા•લોકોને•વાસતે•ફક•ફકરો•તેહ
ની•હદીસ•શ્રૂધાં•સફે• ૭૦૨)થીતે•સ
ફે• ૭૦૩) શ્રૂધી•છાપી•પરગટ•કરેઓ
છે•તેહનો•ગુજરાતીમો•તરજુમો•નીચે
ટાંકેલોછે•તે•ઉપરથી• હમારા•ભાઇબં
ધોફ•વાંચી•વાકેફ•થાવું•કે•આપડ•જર
તોશતી•લોકોને•વાસતે•મુસલમાનની•

કોમ•વાલાપોઈ•કેહેવું• ઓતંમ•અને•ધ ટતું•મત•આપેઉંછે*

પારશીઓનાં•ઈમાંનની•બુજોર ગી•અને•તેવોની•બારીકબીની તથા•દુર•અંનદેશીનાં•બઈઆંન મો•૧૧૩૮)મી•હદીશ•મધે•આવેલો

દાખલો*

“લૌકાનલ•ઈમાંનો•મોઅલકન•બીલ સુરઈઆ•લનાલહુ•અબનાઓ•ફારેસ*” ઈટલેકે•સહી•બોખારીની•કેતાબ•મધે અબુહોરેરા* ની• રેવાઈતછે•તેહેમો•ઈ મ•લખેલુંછેકે•—હજરત• મહંમદે•ફરમાં

---

* અબુહોરેરા•—ઈ•સખસ•હજરત•મહંમદ ના•સોહાબતીઓ•મધેનો•ઈક•સોહાબતી•હતો•અ ને•ઈ•ધણી•ધણો•પરહેજગાર•હતો•અને• ઈ•શાહે બનાં•બોલેઆ•ઊપર•હદીસ•વાલાઓનો• બારે•ઈ તેબારછે—ઈ•ધણીને•અબદુલ•રેહમાંન•પંણ•કેહેછે

તરજુમો•કરનાર*

પેઊંછેને•અગાર•ઇમાંન•પરવીન•* ઊ
પર•લટકેલું•હોતે•તોબી•પારશીઓની
ઓલાદ•તાંહાં•જાઇને•પોતાને•સવાયી
ન•કરતે*અને•બીજી•રેવાએત•મધે•એ
મ•છે•કે•—"લૌકાનલ•ઇમાંન•ઇનદ•સુર
ઇઆ•લનાલહુ•રેજાલુન•ઔરજુલુન•મી
નહા•ઓલાઇ•"એટલેજે•—અગાર•ઇમાં
ન•પરવીનની•પાસે•હોતે•તોબી•એ•પા
રશીઓ•મધેથી•એક•મરદ•ઇઆ•ઘણાં
એક•મરદોને•મલી•સકતે*"

બીજું•—"મસબબીહ•—" નાંમની
કેતાબ•મધે•અબુહોરેરાની•રેવાએતછે•
કે•"હંમે•હજરત•મહંમદ•પાસે• બેઠા•હ

---

* પરવીન•—સાતમાં•આસમાંન•ઊપર•સેતારાનો•જુમકો•છે•તેહને•અરબીમાં•સુરઇઆ•તથા•અંગરેજીમાં• Pleiades પલીએડીસ•કરી•કેહે છે*

તરજુમો•કરનાર*

તા•તેવારે•સુરઈ•જુમાં* ની•આઈ•આ
ઈત•† ઉતરી•કે—વ•આખરીન•મીનહુમ•
લમમા•યલહકુબેહીમ—ઈટલેજે—"પ
રવરદેગાર•કે•જે•શાહેબે•પાકછે•તેંણે
શ્રી•અરબનાં•મુલકમા•પેગાંમબર•મોક
લેઓ•અને•જે•લોકો•હજી•અરબ•લો
કો•સંગાથે•મલેઆ•નથી•તેવોને•વાસ
તે•પંણ•મોકલેઓછે* તેવારે•તે•સાહે
બની•મીજલસનાં•બેસનાંરાવો•મધેથી
ઈક•શાખસે•તરંણ•મરતબે•પુછેઉં•કે•
જે•લોકો•હજી•અરબ•લોકોને•મલેઆ
નથી•તે•લોકો•કોંણછે ? તેવારે•હજર
ત•મહંમદે•સલમાંને•ફારસીની•ઉપર•

---

* સુરઈ•જુમા•—ઈટલેજે• કોરાને•શરીફ• મધેનાં•ઈક•ભાગનું•નામછે*

† આઈત•— A verse of the Alcoran

તરજુમો•કરનાર*

હાથ•મુકીને•ઉપર•કહેલી• હદીસ•કહી સંભલાવી• અને• કહેઉંજે— અગર• ઇમાંન•આસમાંન•ઉપર• પરવીન•સેતારા નાં•જેટલું•દુર•હતે•અને•તેહેવી•જગો ઉપર•નજર•નહીં•પોંહેચી• સખતે•તો બી•ફારેસનાં•રેહેનાંરા•લોકો•(ઇઆને પારસીઓ•)તેહને•સોધી•કાહાડતે"— અને•ઙ•હદીસ•મધેથી•પારસીઓની• બારીક•બીની•તથા•તેઓની• ઇમાંનદા રીની•કાબેલીઅત•માલંમ•પડેછ*

૪ મઉલાના•શેખ•અબદુલ•હક•દેહલી વાલાઙ•મીશકાતે• શરીફની• શરેહની• ચોથી•જીલદ•કે•જે•કેતાબ•તે• શેહર•મ ધે•સને• ૧૦૬૧ હેજરી•તથા• અંગરેજી સને• ૧૬૫૦—૫૧ માં•બનાંવી•અને•સ

ને• ૧૨૫૧ હેજરી•તથા•સને•૧૮૩૫—૩૬ અંગરેજીનાં• વરસમાં•શ્રી•કલકતા•શેહેરમાં•મોલવી•અબદુલાનાં• ઙ્હમદી•છાપાખાંનાંમાં•મોલવી•બદીઉદ્દીને•છપાવી તે•કેતાબને•સફે• ૭૯૮ મે• નીચે• લખેલી•બીનાં•ફારસી•જુબાંનમાં•સલમાંને ફારસીની•બાબદમાં•લખીછે•તેહેનો•મુખતેસર•તરજુમો•હુંમારા•ભાઇબંદોને• વાંચવાને•કીને•કરેઓ છે•તેમધે•જે•જે હદીસો•સલમાંને•ફારસનાં•ઙ્હવાલમાં• " મશારેકઉલ•અનવર"—નાંમની•કેતાબ•કે•જેહની•જીકર•ઉપર•આવેલીછે• તેમધેછે•તેહને•તરક•કરીને•જે•બીનાં તે•ઉપરાંત•વધારે•આઙ•કેતાબમાં•આવેલીછે•તેહનોજ•ફકત•તરજુમો•કરેઆ

મો•આવેલોછે•જે•લંમબાંન•નહીં•થાઈ જાઈ•અને•મતલબ•તરત•હાંસેલ•કીધા મો•આવે*

"સલમાંને•ફારસી•હજરત•મહંમદના• "અસહાબ—" મધે•ઘણોજ•માંન•તથા બુજોરગી•પાંમેલો•હતો•તે•સાહેબની• પેદાઈશ•શ્રી•ફારસનાં•મુલક•મધે•થાઈ હતી•—અને•તે•સાહેબ•ખોદા•પરસતી ની•રાહ•સોધવાને•વાસતે• પોતાનાં•શે હેરથી•બાહેર•પડીઓ•અને•તે•કારંણ સાર•ઘણાંઈક•પરહેજગાર•તથા•ઈબા દત•કરનાંરાઓની•સોહેબતમો•રહીને હરઈકથી•ફાઈદાની•વાતો•હાંસેલ•કર તો•હતો*ઈ•ઘણીની•ઉંમર•૩૫૦) વર સની•હતી•—પંણ•ખરેખરી•રેવાઈત•ઈ છેકે• તેહની•ઉંમર• ૨૫૦) વરસની•હ

તી•—અને•હજરત•મહંમદની•વફાત•થા
ઇઆ•બાદ• ૨૩) વરસે•ગુજરેઓ*"

૫ ઇક•સહી•રેવાઇત•મધે•ઇ•રવેસે•
આવેલુંછે•કે•હજરત•મહંમદે•ઇમ•ફરમાવે
લુંજે—વુલીદતો•ફી•જમાને•મલેકીલ•આદી
લે—ઇટલેજે•—"ફ્રૂકરછે•પરવરદેગાર
નાં•કે•હું•આદેલ•પાદશાહ* નાં•જમાંના
માં•પેદા•થાઇઓ" —અને•બીજું•ઇમ•
ફરમાંવેલુંછેકે— લા•હ્આ•કુલુલ•અરદો
જીસમ•મલેકીલ•આદીલે—ઇટલેજે "આ
દેલ•પાદશાહનાં•ગુજરવા•બાદ•તેહનું•બ
દંન•ગાલીને•ખાક•સાથે•મલી•જાતું•નથી
બલકે•જેમનું•તેમ•રેહેછે*"

---

* અતરે• નોશેરવાંને• આદેલ•પાદશાહની•
મુરાદ•લીધીછે*

તરજુમો•કરનાર*•

(ફ•બીનાંની•વધારે•સાબેતી•કરવા સારૂં•ઉપર•લખેલી•અખલાકઉલ•મોહ સની•નાંમની•કેતાબ•મધેથી•મામુન•ઉ લ•રશીદ•કે•જે•ધણી•શ્રી• બગાદાદ•શે હેરનો•પાદશાહ• હતો•તેહની• હેકાએત નો•પંણ•ગુજરાતી•તરજુમો• હંમારા•મે હેરબાંન•દોસતોને•કીજે•આતરે•દાખેલ કીધો છે•તે•વાંચી•પોતાની•ખાતરી•કરી લેવી*)

હે કા એ ત *

શ્રી•બગાદાદ•શેહેરનાં•પાદશાહ•મામુ ન•ઉલ•રશીદની• મીજલસ•મધે• બેસ નારા•ઉલમાઓ•માંહેલો• એક•શખસ• આગલા•દાંનાવ•લોકોની•કહેલી•વાત• ઉપરથી•કેહવા•લાગો•જે•અદલ•કરનાં

ર•પાદશાહનું• બદંન• કબર• મધે•ગલ ગું•નથી•—તે•વાત•સાંભલી•માંગુને•ફર માંપેહું•જે•આગલા•દાંનાપો•જે•કાંઇ•ક હી•ગઈઆ•હોઈ•તેમધે• કસો•શક•ન થી•અને•તે•વાત•ખરી• હસે•—પંણ• હું•હેવી•ઉંમેદ• રાખુંચ• કે•નોશેરવાંને• આદેલને•જાઇ•નોઉં•કે•તેહેનું•બદંન• ગલીને•ખાક•થાઇઉંચ•કે• કેંમછે—કાંઈ જે•ઈ•ધણી•અદલ•ઇનસાફ• કરેઆમો મશાહુર• હતો•— અને• મુસલમાંન• લો કોનાં• પેગાંમબર• હજરત• મહંમદે• પં ણ•હદીસ* માં• ફરમાવેલુંછે•કે•—ધુલી દતો•પ્રી•જમાને•મલેકીલ•આદેલે•—ઇઆ ને•“ શ્રૂ કરછે•કે•હું•અદલ• પાદશાહનાં

---

* હદીસ—ઈટલેજે•પેગાંમબરની•ફરમાંવેલી• નસીહત•તથા•સીખાંમણ*

તરજુમો•કરનાર*

જમાંનામો·પેદા·થાઈઓાચ·”—તેવાર·પછે
મામુને·મદાઈન·શેહર·તરફ·કુચ·કરવા
નો·ઈરાદો·કીધો·અને·જેવારે·મદાઈન
મધે·જાઈ·પોંહોંતો·તેવારે· પેહેલે·હોક
મ·કીધો·જે·નોશેરવાંનનું·દોખમું·ઉંઘા
ડે—અને·પછે·પોતે·અંનદર·ગઈઓ·
અને·જોઈઉં·કે·જે·મીસાલે·કોઈ·શખસ
સુતેલો·હોઈ·તે·પરમાંણે·દોખમાંમાં·તે·
સુતેલો·હતો· * અને·તેહનાં·હાથનાં·આં
ગલાં·મધે· ૩) વીટીઓ·હતી·અને·તે
દરેક·વીટીનાં·નગીના·ઉપર·ફક·ફક
નસીહત·લખેલી·હતી·તેમધે·પેહેલી·વી

---

* જે·વેલાઈ·મામુન·ઉલ·રશીદ· નોશેરવાં
ન·આદેલનાં·દોખમાં·મધે·ગઈઓ·તેવારે·નોશેરવાં
નને·ગુજરવાને· ૨૧૨) વરશ·થાઈઆં·હતાં*

તરજુમો·કરનાંર*

ટી• ઉપર• લખેલું• હતું• જે— દોસતો•
તથા• દુશમંનો• ઉપર• મેહેરબાંની• ક
રતા• રેહેવું* બીજી• વીટી• ઉપર•લ
ખેલું•હતું•જે—દાંનાવ•લોકોની• મસલે
હત•લીધા•વનાં•કસું •કાંમ•કરવાનું•સ
રૂ•કરવું•નહીં*અને•તરીજી• વીટી•ઉ
પર•લખેલું•હતું•જે—રઈયત• ઉપર•મા
યઆ•રાખતા•રેહેવું*

બીજી•કેતાબોમેં•ય •મીશાલે•લખેલું
છે•કે—યક•શ્રૂ નાંની•તખતી• નોશેરવાં
નનાં•માથાં•ઉપર•ટાંગેલી •હતી•અને•
તે•તખતી•ઉપર•લખેલું•હતું•જે—અગર
કોઈ•પાદશાહ•યમ•ચાહે•કે•પરવરદેગા
ર•તેહેનાં•મુલકમેં•ખુજોરગી•બખશે•
તો•તેહને•કેહે•કે•તાહારા• જમાંનાંના
દાંનાવ•શખસોને•આબરૂ• તથા•માંન•

આપ•—અને•અગાર•કોઇ•હેવી•ધાર
ણાં•રાખે•કે—તેહેનાં•મુલકમેં•વધારો•
થાઈ•તો•તેહેને•કેહે•કે—અદલ•ઇન
સાફ•કરવાની•સીફત•અખતીઆર•ક
ર* ઈ•તખતી•વાંચીને•માંમુને•હોકં
મ•કરેઓ•જે—તે•નસીહતોની•નકલ•
ઉતારી•લીઈ*પછે•નોશેરવાંન•પાદશા
હનાં•બદંનમેંથી•પુરાંનો•લેબાસ•જે•
હતો•તે•ઉતરાવીને•સારો•પાકીજેહ•લે
બાસ•તે•ઉપર•અતર•છાંટીને•પેહેરા
વેઓ* મામુન•ઉલ•રસીદ•સાથે•જે•
સોહોબતીઓ•હતા•તે•મધેથી•ઈક•
તે•પાદશાહ•પાસે•રજા•માંગી•જે•હો
કંમ•હોઈતો•ઈક•વાત•કેહું•—તેવારે•ક
હીઉંજે•બોલ•સું•કેહેચ•—પછે•તે•સો
હોબતી•બોલેઓને—આઈ•નોશેરવાંન

પાદશાહ· અગારયે· આપડા· (મુસલમાં
નના·) મહજબનો· નથી· તોઈપંણ· તેહ
નાં· અદલ· કરેઆનાં· સબબની· ખુજોર
ગીને· લીધે· તેહેનાં· બદંનનો· ઈક· સાં
ધો· પણ· હજુર· સુધી· ખીસેઓ· નથી·
અને· જેં મનો· તેં મજ છે·—અગાર· ઈજ·
મીસાલે· આપડા· પાદશાહો· અદલ· કરેતો
કેહેવી· ખુજોરગીને· આપડે· લોકો· પોંહોં
ચીઈ ? મામુન· ઈ· વાત· શાંભલીને· મધં
ન· થાઈઓ· ને· ફરમાવેઉંજે— ઈ· વાત·
પંણ· પેલી· નસીહતોની· નીચે· ટાંકી· લીઈ*

૬ તારીખે· રોજતુસફા· નાંમની· ફાર
સી· કેતાબ· અમીર· મહંમદ· બીન· ખાવંદ
શાહે—નીજામઉ· દૌલા· વ· દીન· અમીર
અલી· શેહ· નાંમના· શ્રી· ખોરાસાંનના·
પાદશાહની· સલતંનતમાં· સને· (૮૪૯)કે

જરી· તથા· સને· ૧૪૪૫—૪૬ અંગરેજી·
મધે· બનાંવીને· તઈઆર· કીધી· અને· સ
ને· ૧૨૬૨ હેજરી· તથા· સને· ૧૮૪૫—૪૬
અંગરેજીનાં· વરસમાં· મુનશી· ફજલુદી
ન· ખાંમકરનાં· સીલાનાં· છાપાખાંનાંમો·
મીરજાં· ઈહમદ· કાશાની· કે· જે હેનો· લ
કબ· ખુરરમ· તરીકે છે· તેંણે· પોતાને·
હાથે· અસલ· કેતાબનાં· ૭) દફતરનો·
૨) દફતરમાં· ઉતારો· કરીને· શ્રી· મુમબ
ઈ· મધે· છપાવીછે· તે· કેતાબનાં· બીજાં·
દફતરને· પાંને· ૮૬) તથા· ૮૮) તથા·
૧૪૯) મે· સલમાંને· ફારસનો· ઈહવાલ· ફા
રસી· જુબાંનમાં· પરગટ· કરેઓ છે· તેહે
નો· મુખતેસર· ગુજરાતી· તરજુમો· હંમા
રા· વાંચનારા· સાહેબોને· વાસતે· નીચે·
ટાંકી· લીધો છે·—

અબાસ* નો•બેટા•એમ• કેહેછેજે સલમાંને•ફારસે•કિ•દંને•મહને• કહેઉં જે•હું•ઇસફેહાંન•શેહેર•મધે•હઇ•નાંમ નાં•ગાંમડાંમાં•કિ•ખેતીવાડીનાં•કાંમના કરનારને•પેટ•અવતરેલો•હતો•અને•મા હારો•બાપ•સઘલી•વાતે•પુરો•અકલમં દ•તથા•કાબેલ•તેસાથે• તવંગર• હતો•

---

* અબાસ•—કિ•ધણી•હજરત• મહંમદનો•કાકો•થાકિ•અને•અબદુલા•કિ•ધણીનાં•છોકરાનું•નાંમ છે•તે•સાહેબ•પોતાંના•જમાંનામાં•ઘણોજ•ફાજેલ તથા•કાબેલ•હતો•—એમ•કેહેછેજે•હજરત•મહંમદે કિ•ધણીને•વાસતે•દુવા•કરી•હતી•કે•પરવરદેગાર•તુંહને•બુજારગી•બખશે—અને•અકલમંદી• તથા•કાબલીઅતને•દરજે•પોહોંચાડે—તે•મુજબ• કિ•ધણી•અકલમંદી•તથા•દાંનાઇમાં•કિકા• પુરવીણ• નીકલેઓ• હતો•—કિ•સાહેબની•કેટલીકિક•હદીસની•રેવાકિતોને આગલા•તથા•હાલનાં•જમાંનાંના• મુસલમાંનો•સનદ•તરીકે•ગંણેછે*

તરજુમો•કરનાર*

અને·આતશ·પરસતી·* કરતો·હતો*મા
હારા·બાપની·ફિટલીતો·મેહેરબાંની·મા
હારી·ઉપર·હતી·કે·તેણે·ખોદાએ·દને·મહને

---

* આતશ· પરસતી·—એ· જગોએ· ઇઅજ
દાં·પરસતીનો·લફજ·લખવો·જોઈતો· હતો·કાંકે જે
હજરત· જરતોસતની· પાક· માજદીઅસની· દીન
ની· પેરવી· કરનારાવો· મધે·કોઇ· આતશ· પરસ
તી·નહી·કરતું·હતું·પંણ·આતશને·પોતાનો·કેબલો·
કરી·તેહની·સંનમુખ·ઊભા· રહીને· પોતાંની· ફરજ·
નીઆએશ·તથા·સેતાએશ·કરીને·ગુજારતા·હતા·તે·
ઊપરથી·શાએદ·મુસલમાંન· લોકો·પારસીઓને·આ
તશ·પરસત·કરી·કેહેતા·હસે·—અને·બીજું·—હજર
ત·જરતોશતનો· જમાંનો· કેટલાએક· સો·વરસ·ગુ
જરેઆ·પછે·બે·સહમજ·લોકો·મધેથી· કોઇ· આફ
તાબને·તથા·બીજા· આતશને·પોતાનો· ખોદાએ·સ
હમજતા· હતા·—તે· ઊપરથી· અગર· મુશલમાંનો
એ ·સરવે· પારસીઓને· આતશ· પરસતીનો·લકબ
આપેઓ·હોએ· પછે·ગેબની· વાતનો· જાણનાર·તે·
સાહેબ·પાક છે*

તરજુમો·કરનાર*

પોતાથી•જુદો•પડવાની•રજા•નહીં•આપી
હતી•તેથી•કરીને•હું•રાત•અને•દાહાડો•
પોતાનાં•બાપનાં•ઘેરમાંથી•બાહેર•જાઇ
નહીં•સકતો•હતો•અને•નીત•તે•જગો
ઍ•આતશને•રોશન•રાખીને•તેહેની•
ઍબાદતમાં•મશગુલ•રેહેતો•હતો*બીજું
માહારા•બાપની•ઍક•ખેતી•હતી•તે•
જગોઍ•તેવંણ•હર•રોજ•જાતા•હ
તા•અને•ખેતી•વાડીનું•કાંમ•આબાદ•
રાખતા•હતા—ઍક•દાહાડે•તેવંણને•કાં
ઇ•કારણ•આવી•પડઉં•તેથી•કરીને•ખે
તીવાડીની•તપાસદારીને•વાસતે•મહને
મોકલેઓ•અને•કહીઉંને•તું•તાંહાં•જા•અ
ને•પેહેલો•ઉતાવલેથી•પાછો•આપડે•ઘે
ર•આવજે•અને•વધારે•વાર•ખોટી•રેહે
તો•નાં•એમ•કહી•મહને•રવાંને•કીધો*

(ઈ·સીવાઈ·બીજો·કેટલોઈક· ઈહ
વાલ·ઉપર· કહેલી· કેતાબ· મધે· લખે
ઓછે·તેહેનો·સરવેનો·તરજુમો·કરતાં
પ્રેકટ·લંમબાંણ·થાઈ છે·તે·સારૂં·હંમારા
અકલમંદ·તથા·દાંનાવ·વાંચનાંરાવોને·અ
રજ·કરેઆમોં·આવેચકે·જેવોને·તે·ઈહવા
લ·જોવો·હોઈ·તેવોઈ·ઉપર· લખેલી·કે
તાબને·પાંને·(૮૬)મેથી·વાંચીને·પોતાની
ખાતરી·કરી·લેવી*) તરજુમો· કરનાર*
ઈજ·કેતાબને·સફે· (૮૮)મે·આવે
લું છેકે·—આગલા·તવારીખ·વાલાઓ·ઈ
મ·લખી·ગઈઆય·કે·સલમાને·ફારસી
વીસે·મોહાજર· * લોકો·ઈમ·કેહતા·હ

* શ્રી·મકાના·રેહવાશીઓઈ·જેવારે·હજર
ત·મહંમદ·ઊપર·હોંમલો· કીધો·અને·તે· સાહેબને·
તાંહાથી·શ્રી·મદીને·નીકલી·જાવું·પડેઊં·તેવેલાઈ·શ્રી
મકાના·રેહવાશીઓ·મધેથી·જે·લોકો·પોતાનાં·ઘર
બાર·છોડીને· હજરત·મહંમદ·સાથે· ગઈઆ·તે·લો
કોને·મોહાજર·કરીને·કેહે છે* તરજુમો·કરનાંર*

તાને·એ·હમારી·ટોલકી·મધેનો છે·અને અનસાર·* વાલાઓ·એમ·કેહતા·હતા જે·નથી—સલમાંનતો·હમારી·તરફ·વાલો છે·કાંએ જે·સલમાંન·હજરત·મહંમદને· પેહલ·પેહલો·મદીના·શેહર·મધે·આવી મલેઓ·હતો·—પણ·હજરત·મહંમદે· એમ·ફરમાવેઉંજે·—સલમાન·રજલુંન· મીનના·એહલલ·બૈતે—એટલેજે·"સલમા ન·હમારાં·પોતાનાં·ઘેરનું·માંણસ છે*" (એ·ઉપરથી·પકે·પણે·સાબેત·થાએ ચ·જે·હજરત·મહંમદે·મોહાજર·તથા· અનસાર·વાલા·લોકોની·દલીલને·બા

---

* હજરત·મહંમદ·જેવારે·શ્રી·મદીને·આવી પુગો·તેવારે·તાંહાંના·રેહવાશીઓ·મધેથી·જે·લોકો પોતાંના·જાંન·માલથી·હાથ·ઊઠાવીને·તે·સાહેબની· તાબેદારીમાં·આવી·રહેઆ·તે·લોકોને·અનશાર· કરી·કેહછે*

તરજુમો·કરનાર*

તેલ·કીધી·ને·સલમાનને·પોતાનાં·ઘેરનું માંણસ·ઠેડવેઉં*)

દીન·કેતાબને·સફે·૧૪૯ મે·આવેલું છેકે·—સલમાને·ફારસીને·વાસતે·હજરત મહંમદે·ફરમાવેઉં·હતું·જે·દ·ઘણી·— નાસેહે·રસુલ·અલલા·—દટલેજે·—"પર વરદેગારના·પેગંમબરને·નસીહતનો·ક રનાર·હતો·"—તેહેનો·સબબ·દ·હતોકે જે·પેલાદ·શ્રી·મકાના·રેહવાશીઓ·ઇ આહુદી·લોકોની·કુમક·લઇને·સને·૫) હીજરી·તથા·અંગારેજી·સને·૬૨૬—૨૭ માં·હજરત·મહંમદ·ઉપર·ફોજ·લઇ ને·શ્રી·મદીને·ગદઆ·તે·પેલાદ·તે·સા હેબે·પોતાના·અસહાબોની·મસલેહત· પુછીકે·આદ·દુશમંન·જે·ફોજ·લઇને· આવેચ·તે·આપડી·ફોજના·કરતાં·દસ

હીસસે•વધારે છે•તેવારે• આપડ•હાવી•
મોહોટી•ફોજની•સાંમખે•થાઇને•શી•ત
રેહ•લડાઇ•કરીએ ? એ•વાત•સાંભલીને
અબદુલલા•અબી•સલુલે.* કહેઉંને•આ
પડે•એ•ફોજની•સાંમખે•લડવા•ઉભા•ર
હીએ•અને•હેને•મારી•હટાડીએ• પણ•
આએ•મદીનાનું•શેહર• આપડે• છોડી•
નાહાસવું•નહીં*એ•વાત•કેટલાએક•અસ
હાબોએ•કબુલ•રાખી•અને• પસંદ•કીધી
પંણ•બીજાઓ•એમ•બોલવા•લાગાકે•ન
હીં•આપડ•આએ•શેહરથી•બાહાર•ની
કલી•ઉનચા•પાહાડો•ઉપર• જાઇને•દુ
શમેનો•સાથે•લડાઇ• કરીએ•—એ•સંધ
લાઓની•અકલ•હજરત•મહંમદને•પસં

---

* એ•ધણી•હજરત•મહંમદના•મીજલેશીઓ
મધેનો•એક•મીજલેશી•હતો*

તરજુમો•કરનાર*

દ•આવી•નહી*પછે•તે•સાહેબે•સલમા
ને•ફારસીને•પુછેઊંકે•ઈ• બાબતમો•તા
હારી•શું•મસલેહતછે ? તેવારે• સલમાને
અરજ•કીધી•કે•જે•પેલાઈ•હમારાં•ઈરાન
નાં•મુલકમાંના•હર•ઈક•શેહર•ઉપર•દુ
શમેન•જારે•ફોજ•લઈને•ચહડી•આવતો
અને•તે•શેહરના•રેહવાશીઓ•પોતાના
દુશમન•સાથે•લડવાની•તાકાત•નહી•
રાખતા•તેવારે•તેઓ•પોતાનાં• શેહરની
ચોતરફ•તરત•ખાહી•ખોદાવતા•હતા•
તેથી•હાલ•માહારી• નાકેસ• અકલમો•
ઈમ•ઠરેચ•કે•આઈ•શેહરની• આશપાશ
ઈક•મોહોટી•ચર•ખોદાવો•— ઈ•વાત•હજ
રત•મહંમદને•જારે•પસંદ• આવી•' અને
સરવે•મુસલમાંનોને•ઈમ•હોકમ•કરેઓ
જે•દસ•દસ•માંણસોની• ટોલકી• જગો

જગોઈ • ઈકઠી • મલીને • તે • ખાહી • ખોદ
વા • માંડે—હજરત • મહંમદ • પણ • ઈ • કાંમ
મધે • શાંમેલ • થાઈઓ • હતો*—બીજું • ઈમ
કેહછેને • સલમાંન • પણ • ઈ • કાંમ • કરવા • પ
છવાડે • લાગો • હતો • અને • જેટલું • કાંમ •
દસ • માંણસો • ઈક • દાહાડામો • કરતા • હ
તા • તેટલુંજ • પોતે • ઈખલો • ઈક • દાહાડામો
કાંમ • કરતો • હતો—બીજું • ઈ • ખાહી • વીસે
ઈમ • લખેછેને • તે • ૬) દાહાડામાં • પુરી
થાઈ • હતી* અને • સલમાંને • ફારસીની • રા
ઈ • મુબારક • મુજબ • ચાલેઆથી • દુશમંન
ની • આખી • ફોજ • હારી • તથા • શેકસત • ખા
ઈ • અને • નાઉમેદી • સાથે • પાછી • ફરી*

૭ " મઆરેજ • ઉલ • નબુવેહ • " નાં
મની • ફારશી • કેતાબ • કે • જે • મુલાં • મોઈ
જુદીન • હેરાતીઈ • શ્રી • હેરાત • શેહર •

મધે• સને• ૮૮૨) હીજરી• તથા•અં
ગરેજી•સને•૧૪૭૭–૭૮ મધે•ચાર•જીલ
દમાં•બનાવી• હતી• તે•કેતાબનાં• બી
જાં• દફતરમાં•ઉપર• લખેલા• એહવાલ
ને•લગતો•એક•દાખલો•આવેલોછે•તેહ
નો•ગુજરાતી•તરજુમો•આએ• જગોએ•
લાએક•તથા•ઘટતો•જાંણીને•હમારા•દાં
નાવ•તથા•કુશામંદ• વાંચનારાઓને• વા
સતે•નીચે•ટાંકી•લીધોછે*

એમ•કેહછેકે•જે•વેલાએ•સલમાને•કાર
સીએ•ખાણી•ખોદાવવા•વીસે•પોતાનું•મ
ત•આપેઉં•તે•વેલાએ•હજરત•જીબારેઇ
લ•ઇઆને•હજરતે•સરૂશે•આવીને•પોતા
ના•મુબારક•હાથે•તે•શેહરની•આજુ•બા
જુની•કેહી•જગોએ•ખાણી•ખોદવી•તેહની
નીશાંન•કીધી–એ•ઉપરથી•સાફ•ઉંધા

કું·માલુંમ·પડયુ·જે·સલમાંને·ફારસની
નસીહત·તથા·સીખાંમણ·હજરતે·પર
વરદેગાર·તથા·હજરત·મહંમદની·બા
રગાહમો·કબુલ·તથા·પસંદ·પડી·

(હવે·આઈ·હમારો·નાંધલો·રેસાલો·વાં
ચનારા·સરવે·સાહેબોની·તે·મધે·ખસુ
સન·જરતોશતી·ટોલાના·સરવે·ખાસો
આમ·સાહેબોની·ખીદમતમાં·સેવકની
ઈ·અરજ·છેજે·આઈ·તથા·બીજા·ઉપર
લખેલા·દાખલાઓ·વાંચીને·તે·સાહેબે
પાક·કે·જે·કુલ·પેદાઈશ·તથા·હસતી
નો·ખાલકે·બેનીઆજછે·તેહની·બાર
ગાહે·ઈલાહીમો·શુકર·બજા·લાવે·કે·
તે·સાહેબે·પાક·આપડા·જરતોશતી·ટો
લાના·સાહેબોને·કેહવી·બુજોરગી·તથા
ઇજત·અને·હોરમત·સાથે·પેદા·કરેઆ

છે•કે•તેહની•તારીફ•તથા•વખાંણ•આ
પડે•ફખલા•પોતાને•મોહોડેજ•નથી•ક
રતા•પંણ• તે•આગલા• જમાંનાંના•દાં
નાવ•તથા• અકલમંદ• લોકો• તે•મધે•
મોહોટી•બુજોરગી• તથા• શરફને•પોં
હોંચેલા•મુસલમાંન•લોકોના•પેગંમબર
હજરત•મહંમદે•કેહવી•વખાંણ•કરીછે•
કે•તેહવી• તારીફનું•બઆંન• આફ•
નાકેસ•તથા•બે•અકલની• કલમથી•પુ
રતી•રીતે•થાઇ•સકતું•નથી*—ખોદાફ
તાલા•સરવે•કોઇને•નેક•હેદાફત•તથા
રાહે•રાસતનો•મારગ•બખશે• ફજ•હ
મારી•દુવાછે•તે• સરવે•સાહેબોને•આં
મીન•હોજો*

હમારો•આર્ડ•નાયલોન્રે સાલો•સરવે
ગણે આતના•ખાસો• આંમ•તે• મધે•ખ
સુસન• જરતોશતી•ટોલાના• સાહેબો
ની•નજર•હેઠે• ગુજારે આબાદ•અરજ•
કરવામો•આવેચ•કે•આજ• કેટલી•મુદત
થાઇ•શેવક• ડ હવો•ડક• મુખતેસર•રે
સાલો•બનાવાની•તજવીજમાં•હતો•કે•
જે•મધે•આપડા•પાક•તથા•બુજોરગ•
ધરમની• તકવીઆતનાં• ગેર• કોમવાલા
વોનાં•પુસતકોથી•દાખલા•મલી•આવે તે
તે હેને• પરસીધ• કરાવી ડ•ડ હવા•વીચા
રમો•ડક•દંને•ડ•શેવકે•પોતાનું•નાંધેલું•કે
તાબખાંનું• ખોલીને•તેમધેથી•જે•જે•કેતા
બો•હાથ•લાગતી•ગઇ•તે•કેતાબોનો•મુ
તાલો•કરસુદને•વખતે•પોતાના•મેહેરબાં
ન•તથા•મા આવંતા•દોસતની•સાથે•બેસી

ને·કરેઓ·તે·મધેથી·થોડાક·દાખલા·હ
મારા·દીલની·ખાહેશ·મુજબના·મલી·આ
વેઆ· તે·શારપેને·આઈ·નાયલા·રેસાલા
મો·દાખલ·કરીને·છપાવેઆછે·ને·હવે·ઉ
મેદ·છે·જે·જે·સાહેબો·આઈ·નાયલો·રેસા
લો·વાંચેઆ·બાદ·અગાર·કઇ·બીજા·તેહેવા
જ·મોતેબર·દાખલાવો·કેહી·કેતાબ·તથા·
કેહી·જગોઈથી·મલી·આવસે·તો·વીસેની·ચે
તવણી·આઈ·રેસાલાના·બનાવનારને·પો
તાની·તરફથી·જાહેર·કરશે·તો·તેહેનો·ઉપ
કાર·તારે·માંન·શાથે·માંનેઆમો·આવશે

બીજુ·—હમારા·દાનાવ·વાંચનારા·શા
હેબોની·ખીદમતમો·હમારી·ઈ·અરજ·
છેજે·અગાર·આઈ·નાયલા·રેસાલા·મધે
કોઇબી·જગોઈ·ભુલ·ચુક·નજર·આપેતો
તેહને·મેહરબાંનીની·રાહે·સુધારવી·ને

તે·ઉપર·તાનાબો·હરફ·મારવો·નહી·કાંઈ
જે·આદમી·જાત·જુલેખા·વના·રેહતું·નથી

બેત·—

ઓ·જર·ખીદમત·મેં·ઊલુલ·અલબાબ·કે·
સબ·બુજારગોં·ઓર·સબ·ઈહબાબ·કે·
હૈ·ઈહ·ઇસ·આસીઈ·ના·ચીજ·કી·
જો·નહીં·રખતા·હૈ·બો·તમીજ·કી·
ગર·બના·દેખો·તો·હોના·અદબ·પોશ·
ના·રહો·ઇસલાહ·સે·ઇસકે·ખમુશ—

માંઈની·

સરવે·ખાસો·આંમ·સાહેબોની·તથા બુજારગોની·તથા·દોસતોની·ખીદમત મો·આઈ·ગુનેહગાર·ના·ચીજ·કે·જેહ નામો·કઇ·તમીજની·બો·બાસ·મલે· નહી—અરજ·ઈ છેજે·અગર·આઈ·કેતાબ મો·કઇ·ભુલ·ચુક·નજર·આવેતો·તેહની ઈબને·ઢાંકજો·ને·(મેહરબાંની·કરીને·) તે·ભુલને·શુધારવાથી·ચુપ·રેહતાના*—

☞ જાંણવું જે • આઈ • પુશતક • મધે • છાપી • જાહેર • કીધેલાં • પેહેલાં • તથા • બીજાં • ઈ હેદ • નાંમાંની • અશલ • અરબી • નકલ જે • શાહેબોઈ • વાંચવી • હોઈ • અથવા • જોવી • હોઈ • અથવા • તે • અશલ • નકલ • ઉપરથી • આઈ • પુશતકમાં • અરબી • ઈબારત • છાપી • જાહેર • કીધીછે • તેશાથે • મુકાબલો • કરવો • હોઈ • અથવા • તે હેના • ગુજરાતી • તરજુમાં • શાથે • અશલ • અરબી • ઈબારત • તપાશવી • હોઈ • તે • શાહેબોઈ • શ્રી • મુમબઈનાં • કોટમો • પારશીની • પંચાઈતનાં • મેતા • જાઈ • અરદેશરજી • દાદાજાઈ ને • ઘેર • જાઈને • તેવો • પાશે • તે • અરબી • ઈહેદ • નાંમું • માંગેઆથી • તુરત • દેખાડે આમો • આવશે ※

તમાંમ • થાઈ છે ※

عهدنامه

نقل مطابق اصل

حسب الحکم جناب عمدة الاعاظم والاعیان

سر جمشید جی جیجی بهائی نیت دام اقباله

مطبوع نموده شد

سنه ۱۲۲۱ یزدجردی

مطابق سنه ۱۸۵۱ عیسوی

بسم الله الرحمن الرحيم

نسخة منشورة بخط امير المؤمنين
علي ابن ابي طالب رضي الله عنه
كتبها على الاديم الاحمر هذا
كتاب من رسول الله صلى الله عليه
وسلم بمهدي فروخ بن شخسان
اخي سلمان الفارسي رضي الله عنه
واهل بيته وعقبه من بعده وما
تناسلوا من اسلم منهم او قام على

دينه سلام الله إليك إن الله أمرني
أن أقول لا إله إلا الله وحده لا شريك
له أقولها وأمروا الناس الخلق خلق
الله والأمر كله لله خلقهم وأحياهم
وأماتهم ثم ينشرهم وإليه المصير
وكل أمر يزول ويفنى وكل نفس
ذائقة الموت ولا مرد لأمر الله ولا
نقصان لسلطانيته ولا نهاية لعظمته
ولا شريك له في ملكه سبحان مالك

مَالِكِ السَّمٰوَاتِ وَالأَرْضِ الَّذِي يُقَلِّبُ
الأُمُورَ كَمَا يُرِيدُ وَيَزِيدُ الخَلْقَ عَلَىٰ مَا يَشَاءُ
سُبْحَانَ الَّذِي لَا يُحِيطُ بِهِ صِفَةُ القَائِلِينَ
وَلَا يَبْلُغُهُ وَهْمُ المُتَفَكِّرِينَ الَّذِي افْتَتَحَ
بِالحَمْدِ كِتَابَهُ وَجَعَلَ لَهُ ذِكْرًا وَرَضِيَ
مِنْ عِبَادِهِ شُكْرًا أَحْمَدُ لَا يُحْصِي أَحَدٌ
عَدَدَهُ مِمَّنْ حَمِدَ اللهَ وَأَشْهَدُ أَنْ لَا إِلٰهَ
إِلَّا اللهُ فَهُوَ فِي الغَيْبَةِ وَالسِّرِّ الكَلَاءَةُ
وَالعِصْمَةُ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمْ

وَاذْكُرُوا يَوْمَ ضَغْطَةِ الْأَرْضِ وَ
نَفْخِ نَارِ الْجَحِيمِ وَالْفَزَعِ الْأَكْبَرِ وَ
النَّدَامَةِ وَالْوُقُوفِ بَيْنَ يَدَيْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ اَذَنْتُكُمْ كَمَا اَذِنَ الْمُرْسَلُونَ
لَتُسْئَلُنَّ عَنِ النَّبَأِ الْعَظِيمِ وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ
بَعْدَ حِينٍ فَمَنْ اٰمَنَ بِهٖ وَصَدَّقَ مَا جَآءَ
فِيمَا اُوحِيَ اِلَيَّ مِنْ رَبِّي فَلَهُ مَا لَنَا وَعَلَيْهِ
مَا عَلَيْنَا وَلَهُ الْعِصْمَةُ فِي الدُّنْيَا وَالسُّرُورُ
فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ مَعَ الْمَلَائِكَةِ الْمُقَرَّبِينَ

الْمُقَرَّبِينَ وَالْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَالْأَمْنُ
وَالْخَلَاصُ مِنْ عَذَابِ الْجَحِيمِ هٰذَا مَا وَعَدَ
اللهُ الْمُؤْمِنِينَ وَإِنَّ اللهَ يَرْحَمُ مَنْ يَشَاءُ
وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ شَدِيدُ الْعِقَابِ
لِمَنْ عَصَاهُ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ لَوْ أَنْزَلْنَا
هٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خَاشِعًا
مُتَصَدِّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللهِ وَمَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ
وَهُوَ مِنَ الضَّالِّينَ وَمَنْ آمَنَ بِاللهِ وَبِدِينِهِ
وَرُسُلِهِ وَهُوَ فِي دَرَجَاتِ الْفَائِزِينَ

وَهٰذَا كِتَابِي إِنَّ لَهُ ذِمَّةَ اللّٰهِ وَعَلَىٰ
أَبْنَائِهِ عَلَىٰ دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ فِي
الْأَرْضِ الَّتِي أَقَامُوا عَلَيْهَا سَهْلِهَا وَ
جَبَلِهَا وَعُيُونِهَا وَمَرَاعِيهَا غَيْرَ مَظْلُومِينَ
وَلَا مُضَيَّقٍ عَلَيْهِمْ وَمَنْ قُرِئَ عَلَيْهِمْ
كِتَابِي هٰذَا فَلْيَحْفَظْهُمْ وَيُبِرُّوهُمْ وَ
يَمْنَعُ الظُّلْمَ عَنْهُمْ وَلَا يَتَعَرَّضْ لَهُمْ بِالْأَذَىٰ
وَالْمَكَارِهِ وَقَدْ رَفَعْتُ عَنْهُمْ جَزَّ النَّاصِيَةِ
وَالزُّنَّارَةِ وَالْجِزْيَةِ إِلَى الْحَشْرِ وَالنَّشْرِ

والنشر وسائر المؤن والكلف وايديهم
مطلقة على بيوت النيران وضياعها
واموالها ولا يمنعونهم من اللباس
الفاخر والركوب وبناء الدور
الاصطبل وحمل الجنائز واتخاذ
ما يتخذون في دينهم ومذاهبهم
ويفضلوهم على سائر الملل من اهل
الذمة فان حق سلمان رضي الله عنه
واجب على جميع المؤمنين ترحمهم

اللهُ وَفِي الوحي إليَّ أَنَّ الجَنَّةَ إلى سلمان
أَشْوَقُ مِن سلمان إلى الجَنَّةِ وهو ثِقَتي
وَأَمِينِي وَناصِحٌ لِرَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وسلمانُ مِنَّا
فَلا يُخالِفَنَّ أَحَدٌ هذِهِ الوَصِيَّةَ مِمَّا أُمِرَ
بِهِ مِنَ الحِفْظِ وَالبِرِّ وَالَّذِي لِأَهْلِ بَيْتِ
سلمان وَذَرارِيهِم مَنْ أَسْلَمَ مِنْهُمْ أَوْ قامَ
عَلَى دِينِهِ وَمَنْ قَبِلَ أَمْرِي فَهُوَ فِي رِضاءِ
اللهِ تَعالى وَمَنْ خالَفَ اللهَ وَرَسُولَهُ

وَرَسُولَهُ فَعَلَيْهِ اللَّعْنَةُ إِلَى يَوْمِ الدِّينِ
وَمَنْ أَكْرَمَهُمْ فَقَدْ أَكْرَمَنِي وَلَهُ عِنْدَ
اللهِ خَيْرٌ وَمَنْ آذَاهُمْ فَقَدْ آذَانِي وَأَنَا
خَصْمُهُ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَجَزَاؤُهُ نَارُ جَهَنَّمَ
وَبَرِئَتْ مِنْهُ ذِمَّتِي وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَ
التَّحِيَّةُ لَكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَكَتَبَ عَلِيُّ بْنُ
أَبِي طَالِبٍ بِأَمْرِ رَسُولِ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ بِحُضُورِ أَبِي بَكْرٍ وَعُمَرَ وَعُثْمَانَ
وَطَلْحَةَ وَزُبَيْرٍ وَعَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ عَوْفٍ

وَسَلْمَانَ وَأَبُو ذَرٍّ وَعَمَّارٍ وَصُهَيْبٍ
وَبِلَالٍ وَمِقْدَادِ بْنِ الْأَسْوَدِ وَجَمَاعَةٍ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِضْوَانُ اللّٰهِ عَلَيْهِمْ وَعَلَى
الصَّحَابَةِ أَجْمَعِينَ هٰذَا الْخَاتَمُ كَانَ فِي
كَتِفِ النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ مُحَمَّدٍ الْقُرَشِيِّ صَلَّى
اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا
كَثِيرًا

محل مهر صلی
الله علیه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

هذا كتاب من امير المؤمنين علي بن
ابي طالب كرم الله وجهه لبهرام شاد
بن خيرادرس المجوسي والمتولي امر
دينهم واهل بيته المنسوب الى
اذر باد بن مارا سفندار الفارسي
اني قد امنتكم على دمائكم و
اموالكم وحرمكم وذراريكم واعطيتكم
عهد الله وذمته وذمة رسوله

رَسُولِهٖ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

وَاَمَرْتُ اَهْلَ طَاعَةِ اللّٰهِ وَرَسُولِهٖ مِنْ

جَمَاعَةِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ الْمُتَقَلِّدِينَ

اَعْمَالَ النَّوَاحِي وَالْمُجَاهِدِينَ فِي

سَبِيلِ اللّٰهِ وَالْمُرَابِطِينَ فِي ثُغُورِهِمْ

بِحِفْظِكُمْ وَحِيَاطَتِكُمْ وَالرَّاْفَةِ عَلَيْكُمْ

وَالْاِحْسَانِ اِلَيْكُمْ وَدَفْعِ الظُّلْمِ عَنْكُمْ

وَرَفَعْتُ عَنْكُمْ جِزْيَةَ رُؤُسِكُمْ

وَرُؤُسِ اَوْلَادِكُمْ وَمَنْ تَنَاسَلَ مِنْكُمْ

وَصَدَقَاتِ مَوَاشِيكُمْ وَبَقَرِكُمْ
وَأَطْلَقَتْ أَيْدِيَكُمْ فِي بُيُوتِ بُنِيَتْ
لَكُمْ وَأَمْوَالِهَا وَأَرَاضِيهَا وَضِيَاعِ ٱلْمَوْقُوفَةِ
عَلَيْهَا وَهَدَايَاهَا وَجَمِيعِ مَرَافِقِهَا
وَبِنَاءِ مَا يَشُدُّ مَرَمَّتَهَا وَأَثْبَتَ رَسْمَ
ٱلْجَارِي لَكُمْ عَلَى كُلِّ رَجُلٍ مِنْ تَمِيسَبَاكُ
يَدِينُ ٱلْمَجُوسِي وَيُؤَدِّي ٱلْجِزْيَةَ فِي أَهْلِ
مِلَّتِكُمْ دِرْهَمًا فِي كُلِّ سَنَةٍ لِمَزِيدِ
ٱلرِّيَاسَةِ مِنْ أَهْلِ بَيْتِكُمْ عَلَيْهِمْ وَا

وَالْحُكْمَ فِيمَا بَيْنَهُمْ وَجَعَلْتُ فَضْلَ
الْمُوَلَّدِينَ الْمُتَمَسِّكِينَ مِنَ الْمَجُوسِ لِلرَّئِيسِ
مِنْكُمْ عَلَيْهِمْ لَمَّا سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ
صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ أَهْلُ
مِلَّتَيْنِ لَا يَتَوَارَثُونَ فَقُلْتُ ذَلِكَ
بِكُمْ لَمَّا انْتَهَى إِلَيَّ مِنْ مَنْزِلَتِكُمْ فِي
أَهْلِ دِينِكُمْ وَرِيَاسَتِكُمْ عَلَيْهِمْ وَ
قِيَامِكُمْ فِيهِ صَلَاحُ أَمْرِهِمْ وَلَمَّا وَقَفْتُ
عَلَيْهِ مِنْ مُنَاصَحَتِكُمْ وَطَاعَتِكُمْ وَ

وَحثّكم اهل دينكم على النّصح والطّاعة
وَالمسلمين كافّة فعلى المؤمنين
والمؤمنات والمسلمين والمسلمات
ان يحفظوا اهرامشادجون ادراس
المجوسي على ماجرى رسمهم وبه ان لا
يفتر به حقّا من حقوقهم ولا شرطا
من شروطهم وان يكرموا كريمهم
ويعفوا عن مسيئهم ولا يطالبون
جزية رؤسهم ابدا ماتناسلوا وان

وَأَنْ لَا تُكْرِهُوا عَلَى الدِّينِ لِقَوْلِ اللّٰهِ
تَبَارَكَ وَتَعَالَى لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ
قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَلْيَعْلَمْهُ جَمِيعُ
الْمُسْلِمِينَ ذٰلِكَ مِنْ أَمْرِي وَارْعَوْا وَصِيَّتِي
فِيهِمْ وَفِي ذَرَارِيهِمْ مَنْ أَسْلَمَ مِنْهُمْ وَمَنْ
أَقَامَ عَلَى دِينِهِ وَمَنْ قَبِلَ أَمْرِي مِنْهُمْ فَهُوَ
رِضَاءُ اللّٰهِ وَرِضَاءُ رَسُولِهِ وَمَنْ عَصَاهُ
وَخَالَفَ وَتَعَدَّى إِلَى غَيْرِهِ فَهُوَ فِي سَخَطِ
اللّٰهِ وَرَسُولِهِ وَقَدْ خَالَفَنِي وَنَاصَبَنِي

فيكون العداوة والبغضاء الى يوم
الدين والسلام عليكم ويرحمكم ربكم
وكتبه ابنه حسين بن علي بن ابي
طالب كرم الله وجهه في رجب المرجب
سنة تسع وثلثين من الهجرة النبي
العربي صلى الله عليه وسلم

تمت

این عهدنامه از امیرالمؤمنین علی بن ابی طالب کرم الله وجهه رضی الله عنه است

بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین و تمم بالخیر
این کتاب علی ابن ابی طالب فرمود نوشتن
از بهر فرزندان آذرباد مهر اسفند بهرام شاد
بن خیراد رئیس دهقانان و از بهر خاندان او
که من شما را ایمن گردانیدم و عهد خدای
عزّ و جل و از رسول صلی الله علیه و سلّم و
از خویش شما را دادم و چنانکه ریاست

و مهتری که همگنان خاندان شما بود بر شما
و فرزندان شما ارزانی داشتم و فرمان میدهم
بر جمله امتان محمد مصطفی را صلی الله علیه و سلم
و از زنان و از مردان جماعت مؤمنان و مسلمانان
و عاملان و والیان شهرها را و پادشاهان و
غازیان و صاحب طرفان را تا شما را و فرزندان
شما را نیکو دارند و جزیه از شما نخواهند و ریاست
و مهتری بر شما و فرزندان شما نگاه دارند و بیداد
از شما دور دارند و از زمینها و ملک های شما

شما خراج و صدقهٔ گوسفندان و گاوان نخواهند
و حرمت دست شما از جملهٔ واجبات شناسند
و دست شما بر حکم کردن بر همه کیشهای شما مطلق
دارند و هر سال از هر همه کیش یکدرم سیم
که شما را رسم است بر شما مقرر دارند و ملک ها
که وقف آتشخانها است در دست شما نگاه دارند
و از زشتهای شما درگذرند و عفو کنند و هیچ
حق و شرط ایشان نگردانند و هر نیکوئی که توانند
در حق شما بجای آرند از انکه پایهٔ شما معلوم شد

و ریاست و بندگی شما چون راست بدانستیم پس
این عهد دادم باید که همه مسلمانان اینجمله از رای
ما بدانند و وصیت ما نگاه دارند و جزیه ایشان
و فرزندان ایشان موقف شناسند و مراعات
کنند اگر بر دین خویش باشند و اگر مسلمان
شوند و هر که فرمان پذیرد و پند من در حق ایشان نگاه
دارد خوشنودی خدای و پیغمبر آنست و هر که
خلاف کند و ایشانرا نیکو ندارد اندر سخط و خشم
خدا و رسولست و مرا خلاف کرده و درود و صلی تعالی

خدایتعالی بر شما باد و خدا شما را بیامرزد و این عهدنامه
را حسین بن علی بن ابی طالب کرّم الله وجهه
نوشت بفرمان امیر المؤمنین علی بن ابی طالب
رضی الله عنهما در ماه رجب المرجّب سال سی و نه
از هجرت رسول خدا محمّد عربی الامّی القرشی
الهاشمی صلّی الله علیه و آله و سلّم تسلیما کثیرا
والحمد لله رب العالمین وصلّی الله علی
سیّدنا محمّد و آله و اصحابه اجمعین و سلّم
تسلیماً

باید دانست که این هر دو عهدنامهٔ مسطورة الصدر
نوشتهٔ قدیم صدها سالست و از خاندان قدیم
ذوی الاعتبار از شهر سورت در اینجا بجامع
این اوراق سهراب جی جمشید جی
جیجی بهائی رسیده هر صاحبی را که زیارت آن
منظور باشد بمعرفت عالیشان اردشیر
دادابهائی میستای پنچایت آنرا ملاحظه فرمایند
و چونکه خلاصهٔ ترجمهٔ عهدنامهٔ آخرین در فارسی
از قدیم موجود و مطالب آن واضح بود ما نیز درج

درج این نزج نمودیم و باز خلاصهٔ هر دو عهدنامهٔ عربی
را در فارسی ترجمه کرده علاوه بران مطالب چند
بزبان گجراتی از کتاب تفسیر فتح العزیز جزو عم
و غیاث اللغات و مشارق الانوار و شرح مشکات
شریف و اخلاق المحسنین و روضة الصفا و معارج
النبوة و بحسب حوالهٔ دستور اسفندیار جی کامدین
جی که داخلهٔ عهدنامه را از کتاب حبیب السیر و مناقب
مرتضوی و جلاء العیون نقل کرده است حسن

سرانجام پذیرفت

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

اصل این نسخه بخط امیر المؤمنین علی بن ابی طالب رضی الله عنه بر چرم سرخ گوسفند نوشته شده است

این فرمان از جانب رسول صلی الله علیه وسلم برادر سلمان فارسی رضی الله عنه که مهدی فروح بن شخشان نام داشت و اهل پیتا و اولاد او که بعد از آن پیدا شوند خواه مسلمان شوند و خواه بردین خود قایم باشند مرقوم گشته

سلام خدا بر تو باد بتحقیق که خدای تعالی حکم کرده است

است که بگویم لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهٗ

لَا شَرِیْکَ لَهٗ که نیست کسی قابل پرستش غیراز

خدائی که در ذات خود واحد است و شریک ندارد

همه خلایق را ظاهر کنم که خدایتعالی؛

آفریدگار همه چیزها است و تمام کارها از اوست

پیدا کرد ایشانرا و زندگانی داده و می میراند و بازرنده

خواهد کرد ایشانرا بروز قیامت و بازگشت همه بسوی اوست

وَکُلُّ اَمْرٍ یَزُوْلُ وَیَفْنٰی

وَکُلُّ نَفْسٍ ذَآئِقَةُ الْمَوْتِ یعنی تمام چیزها

زایل شدنی و فانی شدنی هستند و هرکس ذایقهٔ
موت را خواهد چشید و کسی امر خدا را رد کننده نیست
و در سلطنت او نقصانی و در بزرگی او نهایتی نبود
و کسی در ملک او شریک نباشد سُبْحَانَ مَالِكِ
السَّمٰوٰاتِ وَالْاَرْضِ الَّذِیْ یُقَلِّبُ ا
الْاُمُوْرَ كَمَا یُرِیْدُ یعنی پاکست آن مالک
زمین و آسمان و میگرداند هر چیز را چنانکه میخواهد و
هرچه میخواهد در خلق مینماید و گویندگان تعریف
او را احاطه نمیتوانند کرد که فکر و وهم بدانجا نمیرسد

نمیرسد آنخدائی است که کتاب خود را به اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ
آغاز نموده و برای تلاوت مردمان مذاکره کردانیده
واز بندکان خود که شکر کذار او بیند راضی میشبا
من حمد میکنم خدا را که هیچکس شمار
آنرا نتواند کرد از آنچه حمد اوست اَشْهَدُ اَنْ لَّا
اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ یعنی کواهی میدهم که بتحقیق نیست
کسی قابل پرستش مکر حقتعالی که نکاه دارنده است
یٰاَیُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّکُمْ
وَاذْکُرُوا یَوْمَ ضَعْضَعَةِ الْاَرْضِ

یعنی ای مردمان بپرهیزید و تابع پروردگار خود شوید
و از روز قیامت و زلزلهٔ زمین یاد آرید و از آتش
دوزخ و انقلاب زمانه و پشیمانی آنروز و روز حاضر آمدن
بحضور خداوند خود بخاطر آرید که اینها همه برحق خواهد بود
من شما را حکم کردم بآنچه پیغمبران
سابق حکم کرده اند البته پرسیده شوید از روز قیامت
و آنچه بعد ازین خواهد شد آنرا بواجبی بدانید
پس هرکه برخداوند ایمان آورد و آنچه از کلام مجید از
پروردگار من بر من نازل گشته آنرا راست داند

داند برای او آنست که برای ما است از خوبی دنیا
و فرحت آخرت و او در بهشت برین با ملائکه مقربین و
انبیاء مرسلین در خرمی خواهد بود و از عذاب دوزخ
خلاصی و امان خواهد یافت هٰذَا مَا وَعَدَ اللّٰهُ
الْمُؤْمِنِیْنَ وَاِنَّ اللّٰهَ یَرْحَمُ مَنْ یَشَآءُ
وَهُوَ الْعَلِیْمُ الْحَکِیْمُ شَدِیْدُ الْعِقَابِ
لِمَنْ عَصَاهُ وَهُوَ الْغَفُوْرُ الرَّحِیْمُ یعنی این
آنچه وعده کرده است خداوند عالم مومنان را و تحقیق
پروردگار رحمت میکند بر هر که میخواهد و او دانا و

دانا وصاحب حکمت است وهرکه نافرمانی او را کند

براو عذاب سخت خواهد بود واو صاحب مغفرت ورحمت

است لَوْ اَنْزَلْنَا هٰذَا الْقُرْاٰنَ

عَلٰی جَبَلٍ لَّرَاَیْتَهٗ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ

خَشْیَةِ اللّٰهِ یعنی اگر نازل کنیم این قرآن مجید را

برکوه هرآینه به بینی تو آنرا که میگرید و پاره پاره میشود از خوف

خدا و دل آدمی بدانسان به سختی نیست اگر بدان نگرود پس او

از گمراهان خواهد بود و هرکس بخداوند پاک ایمان آورد

و به دین او و پیغمبران او بگرود او بدرجات بلند خواهد رسید

رسید و رستگاری خواهد یافت

و این فرمان من برای برادر سلمان فارسی رضی الله

عنه و برای او لاد اوست ذمّه خداوند عالم که مال و جان

اینها آزاد است ایشان بر هر زمین و کوه و دشت بمانند

و چشمه و چراگاه که داشته باشند بر آنها ظلم نباید کرد و هیچ

وجه بر آنها کار راسخت نباید گرفت

و هر که پیش آنها این فرمان من خوانده شود باید که حفاظت

کنند و برائت ذمّه آنها بشناسند و ظلم از ایشان

باز دارند و باذیت و مکاره بر آنها متعرض نشوند بتحقیق که

من از ایشان جزیه و لوازم زنّار و گرفتن آنها را به بیگاری
و سُخره و از هر قسم محصول و غیره جملگی را تا روز حشر و نشر
معاف نمودم و دستهای ایشان را بر آتشکده های
ایشان مطلق گردانیدم و ایشان ممانعت کرده نشوند
از پوشیدن لباسهای فاخره و سواری اسبان و
بناء خانها و اصطبل و حمل جنایز و نمودن آن کارها که متعلق
بدین و مذهب ایشانست و بر سایر ملّتهای اهل ذمّه
ایشان را تفضیل باید داد که حق سلمان فارسی را ادا
نمودن بر همه مؤمنین لازم است یرحمهم الله ❁

و در وحی آمده است اِنَّ الجَنَّةَ

اِلٰی سَلْمَانَ اَشْوَقُ مِنْ سَلْمَانَ اِلَی الْجَنَّةِ

یعنی جنت بطرف سلمان بیشتر از ان شوق دارد که

که سلمان بسوی بهشت و او دوست من و امین منُ

ناصح رسول الله و جمیع مُومنانست

و سلمان از ما است پس هیچ کس این وصیت را

خلاف نکند از انچه از حفاظت و خوبی برای سلمان

و اهل بیت و اولاد اوست بجا آرد خواه اولادش

اسلام قبول کنند یا بر دین خود باشند

هر که این حکم مرا قبول کند در رضای خدا تعالی
خواهد بود و هر که خدا و رسول خدا را خلاف کند
بر او لعنت خواهد بود تا روز قیامت
و هر که با فرمانگذاران من نیکوئی کند گویا با من
نیکی کرده باشد حق تعالی او را جزای خیر دهاد
و هر که با آنها بدی کند و اذیت رساند گویا من اذیت
رسانیده و من مدعی او خواهم شد در روز قیامت
و جزای او آتش جهنم است و من از او بری و بیزارم
والسلام علیکم و التحیة لکم من ربکم

و نوشت این فرمان را علی بن ابی طالب

بامر رسول الله صلّی الله علیه وسلم بحضور ابو بکر و

عمر و عثمان و طلحه و زبیر و عبد الرحمن بن عوف

و سلمان و ابو ذر و عمار و صهیب و بلال و مقداد

ابن اسود و جماعت مؤمنین رضوان الله علیهم اجمعین

این نشان مهر نبوت است که بود در میان شانهٔ

نبی عربی محمد القریشی صلّی الله علیه و علی آله و اصحابه

و سلم تسلیما کثیرا

بنام ایزد بخشاینده بخشایشگر مهربان

این فرمان از جانب امیر المؤمنین علی بن ابی طالب
کرم الله وجهه برای بهرام شاد بن خیرادرس مجوسی که
متولی امور دین ایشان بود و برای اهل بیت او
که منسوب بطرف آذرباد بن مار اسفندار فارسی
است نوشته شد بتحقیق که من امان دادم جان و
مال و زنان و فرزندان شمارا و پیمان دادم شمارا
بذمهٔ خدا و رسول او محمد صلّی الله علیه وسلّم و
جمیع فرمان برداران رسول خدا یعنی جمیع مؤمنان

مؤمنان و مسلمانان را حکم نمودم و تمام عاملان اطراف
ملک و مجاهدین فی سبیل الله و موالیان خود را تاکید
کردم که حفاظت جان و مال شما را نمایند و بشما محبت
و احسان کنند و ظلم و تعدی بر شما روا ندارند
و از سر شما و اولاد و احفاد شما جزیه را برداشتم
و خراج چهارپایان شما را معاف نمودم
و خانه ها که برای شما بنیاد کرده اند و اموال و زمینها
و اسباب و عقار موقوفه و هدایا و جمیع متعلقات
آنرا از مرمتهای عمارات و غیره در قبضهٔ شما واگذاشتم

ودر رسم قدیم شما بر هر شخص که بدین مجوس
باشد جاری بُوَد که از هر کس سالی یکدرهم گرفته
باشید تا ریاست و حکومت بدین قسم در خاندان
شما بر مجوسیان قایم ماند و هر که از شما بدین اسلام
آید حکومت شما بر او نخواهد بود زیرا که من از رسول خدا
صلی الله علیه وسلم شنیده ام که میفرمودند اَهْلُ
مِلَّتَيْنِ لَا يَتَوَارَثُوْنَ یعنی اهل دو ملت از یکدیگر
ارث نمی برند و هر اولادی که از شما شود و بر دین خود بماند
بر آنها حکومت شما جاری خواهد بود

و بر کافهٔ منزلت و ریاست شما بر آنها

باشد آنها را لازمست که در صلاح و نصیحت شما و

متابعت کافهٔ مسلمین باشند

و بر جمیع مسلمانان چه مردان و چه زنان لازمست

که بهرام شادبن خیرادرس مجوسی را محافظت کنند

از آنچه رسوم در آنها جاریست و هیچ حقی از حقوق ایشان

و شرطی از شروط ایشانرا ضایع نکنند و بزرگان

ایشانرا بزرگی دهند و از گناهان ایشان در گذرند

و هرگز از سر اینها و اولاد ایشان جزیه طلب نکنند و ایشانرا

بر دین اکراه نکنند که حق سبحانه و تعالی فرموده
لَا اِکْرَاهَ فِی الدِّیْنِ یعنی در دین هیچ وجه
اکراه نیست پس هر کس از مسلمانان این را بداند باید امر
مرا رعایت کند و وصیت مرا در بارهٔ ایشان و اولاد
ایشان بجا آرد خواه کسی از ایشان اسلام را قبول
کند یا بر دین خود باشد

هر که این فرمان مرا قبول کند رضامندی خدا و رسول
برای او خواهد بود و هر کس این را قبول نکند و خلاف
آن نماید پس او در غضب خدا و رسول گرفتار خواهد شد

شد و هر که خلاف حکم من کند تا روز قیامت در بغض و
عداوت من خواهد بود و السلام علیکم یرحمکم ربکم
این عهدنامه را حسین بن علی بن ابی طالب
کرم الله وجهه در ماه رجب المرجب سنه ۹ سی و نه از هجرت
نبی عربی صلی الله علیه و سلم نوشته است

الخاتمه

بر دانندگان حقیقت شناس و نکته سنجان روشن
قیاس واضح و لایح باد که جامع این اوراق را مدتها
بخاطر میخلید که در تقویت آستانه دین زرتشتیه و

و آیین بهیته از کتب مختلفه بروایات صحیحه مختصری
فراهم آورده و آنرا گلدستهٔ انجمن احباب سازد
تا اهتمام حال جمیع بزرگان اقوام خاصه زرتشتیان
و الا مقام معطر گردد لهذا از روزی باد و ستی شفیق براین
عزم و اراده بحجرهٔ کتابخانهٔ خود در آمده چند کتابی معتبر را
بنظر تعمق ملاحظه نموده این گوهرهای معانی آبدار مشاهد
افتاد و آنرا غنیمتی عظیم دانسته بجمع آن پرداخته ترجمهٔ
اتمام و انطباع آن خود را مشغول ساخت امید از ناظران
این کتاب صواب آنکه اگر گوهری ثمین تر ازین جواهر

جواهر گرانبها بدست افتاده باشد بارسال آن رقیم اثم را ممنون و مشکور سازند و سهو و خطائی که بملاحظه درآید بذیل عفو و کرم بپوشند و بعیب جوئی نکوشنده

ابیات

عذر خدمت من اُولُوا الالباب سے

سب بزرگون اور سب احباب سے

ہی یہی اس عاصی ناچیز کی

جو نہین رکھتا ہی بوتمیز کی

گر خطا دیکھو تو ہونا عیب پوش

نا رہو اصلاح سے اُسکی خموش

در مطبع دُوربین بحیّز

طبع گرد اُمد فی سنہ ۱۲۶۸

تمّت